…ЫН ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 196 (11182) | 1966 оной августын 19, пятница | Сэн 2 мүнгэн

ЖУРНАЛИСТ— ХАРЮУСАЛГАТАЙ НЭРЭ

Редакцида телефоной хонхо дуугарба: журналистые эльгээхые гуйбади...

«Хүндэтэ редакци! Ганса таанар лэ намда туһалжа шадахат. …спондентээ манда эльгээгыт»... — иимэ гуйлтатай бэшэгүүд …кцида почтоор үдэр бүри ерэдэг.

…лалай ехэ амжалта туйлагдаба — тиихэдэнь журналист аянда …аг. Хүйтэн һалхиншье, хура бороошье байг, харгы зүргэ, мо…инашье үгы байг — журналист хүрэхэ газартаал хүрэдэг.

…бүүлин руу ниидэлгэ түхеэрэгдэдэг — хэблэлэй хүдэлмэри… космодром дээрэ заатагүй байха. Үглөөдэрынь совет хүнэй …лалта тухай тэрэнэй бэшэһэн һониниие бүхы дэлхэй дуула…

…журналистда улад эгээ нюусаяашье, эгээ зүрхэнэйнгөөшье юу… …эжэ үгэдэг, гашуудал зоболонгоошье, ажал хүдэлмэриингөө …шье хөөрэдэг. Журналист байха гээшэ харюусалгатай, түбэг… …лга. Эгүүлэн сэдьхэлтэй, хатуу эрид, эрэлхэг зүрхэтэй ула… …э уялга. Тэдэнэр хадаа агууехэ Ленинэй нэрые урдаа ходо … ябадаг, тиимэ байхашье ёһотой: Ленин өөрынгөө мэргэжэл …а журналист гэжэ ходо бэшэдэг һэн.

Коммунис парти журналистнуудые Ленинэй заабаряар хододоо …жүүлнэ, тэдэнэй ажалые үндэрөөр сэгнэнэ.

КПСС-эй XXIII дугаар съезд дээрэ Центральна Комитедэй Ге…на секретарь нүхэр Л. И. Брежнев хэблэлэй, радио болон …денийн хүдэлмэрилэгшэдые партиин алтан жаса гэжэ нэр… …дэ кадрнуудта анхаралтайгаар хандаха, ургуулха, хүмүү… … шухала гэжэ уряалаа һэн.

…рналистнууд партиин найдабариие хүндэтэйгөөр харюулна, …хэблэлэй туг үндэрөөр үргэжэ ябана. Тэдэнэр шэнэ юумэнэй … үнэн зүбэй түлөө, коммунизмын хэрэгэй түлөө тэмсэлшэдэй … зэргэдэ ябалсана.

Мүнөөдэр хэһэнээрээ һанаагаа амархагүй, хододоо урагшаа зори…энэ һониниие бэдэрхэ гээшэ ёһотой журналистын шанар мүн. …од мүнөөдэр, өөрынгөө III-дугаар съезд дээрэ манай республи… журналистнууд шэнэ табан жэл соо ажалаа ямараар табиха …ойбди, ямар дутуу дундатайбибди, бүри зоримгойгоор, эдэб…ээр хүдэлмэрилхын тула юун бидэндэ хэрэгтэйб гэжэ ехэ хөө…хэхэ байна.

Буряадай журналистнуудай III дугаар съезд болбол сентябрь … болохо СССР-эй журналистнуудай Союзай II-дохи съезддэ …охэ хэрэгтэ ехэхэн удхатай байна. Бүхэсоюзна хуралдаандаа …хин, манай журналистнууд XXIII съездын шиидхэбэринүүдые …лхын түлөө тэмсэлдэ ямар һуури эзэлхэ ёһотойбибди гэжэ …дэжэ эхилһээр үни болоо. Харин мүнөөдэр съезд дээрээ тэдэ…лэлдэхэ юумэн бүришье олон даа.

Буурһанай хүдэлмэрилэгшэд совет хүнүүдэй ажабайдал, ажал …мэриие харуулха, марксизм-ленинизмын үзэл суртал нэбтэ…хэ талаар нилээд ехэ дүй дүршэлтэй болонхой. КПСС-эй Цент…на Комитедэй октябриин (1964 он) Пленумэй ашаар хэблэл бо… радиогоор дамжуулжа, олониитэдэ нүлөө үзүүлхэ арга болом…уд илангаяа һайн, үргэн болоо. КПСС-эй дахин байгуулагдаһан …муд өөрынгөө газетэнүүдые гаргадаг, аймаг дотороо радио…үлгатай болоо.

Газетэнүүд, радио болон телевидениин мүнөөдэрэй хүдэлмэридэ… гол удхань хадаа КПСС-эй XXIII съездын тогтоолые дүүргэхын … шэнэ экономическа хубилалтануудые ажабайдалда нэбтэ…хын түлөө, шэнэ хүнүүдые хүмүүжүүлхын түлөө тэмсэл болоно. … харюусалгатай ба хүндэтэй ажалдаа журналистнуудай олон …ктивүүд нилээд оролдолго, эдэбхи гаргажа байһаниинь элитэ. …элхэдэ, Улаан-Үдын аймагай «Коммунизмын туяа» газетэ …номическа эрдэмэй заочно һургуули» гэһэн гаршаг доро һо…лтой материалнуудые толилдог болоһоор үнинэй. Энэ һургуу…нь ажахын хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, экономистнууд, …йна болон советскэ хүдэлмэрилэгшэд хабаадалсана. Һая толи…һон, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой дэргэдэхи экономическа шэн…лгын бюрогой дүй дүршэл тухай статья тэдэ материалнууд … илангаяа һонирхолтой. «Шэнэ Үдэ», «Улаан Сэлэнгэ» ба … газетэнүүд «КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй шиид…рнүүдые бэелүүлэе» гэһэн гаршаг яһала һайнаар абажа эр…э. Гэзгдэнги ажахынуудта туһалха зорилготой материалнууд …гажанай үнэндэ» үсөөн бэшэ хэблэгдэнэ. Центральна Комите…йн Пленумэй удаа олон газетэнүүд мелиораци тушаа ехэ ан…аа табидаг болоо. Энэ талаар Кабанскын, Бэшүүрэй газетэнүү… …гтамаар.

КПСС-эй XXIII съездһээ хойшо хэблэл, радио, телевидени болбол …шадые коммунис ёһоор хүмүүжүүлхэ, марксистско-ленинскэ … суртал дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ нилээд ехэ анхаралаа табина. «Бу…ай залуушуул» газетэ совет арадай революционно ба ажалай … һайхан заншал нэбтэрүүлхэ талаар һайн үүсхэл гаргаа. Тэрэ…удаһанууд дээрэ толилогдодог, Агууехэ Октябриин революциин …элдэ зорюулагдаһан материалнуудые залуу уншагшад илангаяа …оно.

Хэблэл, радио болон телевидениин хүдэлмэрилэгшэдэй творческо …ал. эдэбхиие дэбжээхэ хэрэгтэ республикын журналистнуудай … нилээд туһа хүргэлсэнэ. Хоёрдохи съездһээ гурбадахи съезд …эр Союзай гэшүүд олон болоо. Залуу, бэлигтэй журналист… Союзда абтаа.

Тэрэтэй хамта журналистнуудай Союзай, республикын болон …удай газетэнүүдэй, радио болон телевидениин хүдэлмэридэ … дунданууд үшөөл олон. Уншагшад, радио шагнагшад, телеви…аргашад газетэнүүдэй болон радио, телевидениин хүдэлмэриие …үб шүүмжэлнэ. Юуб гэхэдэ, болоһон үйлэ хэрэгүүдые заримдаа …оонь харуулжа шадагданагүй, совет хүнүүдэй ажабайдал, ажал…мэринь бүдэхеэр, оншогүйгөөр харуулагдана, заримдаа алдуу… гаргагдана. КПСС-эй обкомой болон райкомуудай Пленумүүд …э газетэнүүд хадаа үйлэдбэриин арга боломжонуудые эли…лэ хэрэгтэ партийна организацинуудта үшөөл дутуу туһална, …даа ажалай түрүү дүй дүршэл гүнзэгыгөөр харуулнагүй гэжэ …ер хэлэгдэнэ. Хэблэл болон радио хадаа ленинскэ национальна …итика, арадуудай аха дүүгэй хани барисаа, пролетарска интерна…лизм нэбтэрүүлхэ ябадалда анхаралаа үшөөл багаар хандуул… Партийна, советскэ органуудай хүдэлмэридэхи дутуунуудые, ал…айрог ябадалнуудые, партийна, гүрэнэй болон ажалай гурим … ушарнуудые хэблэл ёһото шангаар шүүмжэлнэгүй.

Мүн журналистнуудай Союзай, тэрэнэй правлени болон прези…эй хүдэлмэридэ ехэнүүд дутагдалнууд бии байна. Журналист…ай мэргэжэл хурсадхаха, эдэбхи үүсхэл арьбадхаха, олониитэтэй …а шангадхаха талаар тэдэнэр өөрынгөө уялгые хангалтагүй …нэ.

Журналистнуудай Союзай III съезд болбол КПСС-эй XXIII …дын шиидхэбэринүүдһээ үндэһэтэй зорилгонуудаа партийна …р хэлсэхэ, дутуу дундануудаа эрид шууд элирүүлхэ, газетэнүүд, …о болон телевидениин хүдэлмэриие улам һайжаруулха аргануу… …одоруулха байһаниинь хэлсээнгүй.

АМЖАЛТАТАЙ

Яруунын колхоз, совхозууд хониной нооһо хайшалалгаар бага бэшэ амжалтатай. Аймаг бүхы дээрээ 7 һарын дүнгөөр хонин бүриһөө 3 килограмм шахуу нооһо хайшалаад байна. Тиихэдэ зарим ажахынууд хурьга олоор абаһан.

Мүнөө Яруунын совхозой хонишод 100 хонин бүриһөө 100 шахуу хурьга абаад байха юм. Совхозой эрхим хонишон Ц. Д. Бадмаев 106,3 хурьга зуун хонин бүхэнһөө абанхай. Тэрэнэй отарын хонид толгой бүриин 4,2 килограмм нооһо үгөө. Хонишод Жамсуев, Мухлаев гэгшэд түл абалгаар, нооһо хайшалалгаар горитойхон амжалта туйлабад.

И. ЕРЕМЕЕВ.

ШАЛГАРАА!

СССР-эй ой модоной, целлюлозно-саарһанай болон модо болбосоруулгын промышленностиин Министерство, арадай ажахын тус һалбариин хүдэлмэришэдэй профсоюзай Центральна Комитедэй Президиум байгша оной хоёрдохи квартал соо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаба.

«Забайкаллес» комбинадай предприятинуудай дундаһаа Улаан-Үдын химлесхозой коллектив (директорынь П. А. Савкин, рабочкомой түрүүлэгшэ В. Г. Фролов) түрүү һуури эзэлбэ. Ой модоной промышленностиин Министерство, хүдэлмэришэдэйнь профсоюзай Центральна Комитет тус коллективтэ Дамжуулгын улаан туг нэгэдэхи мүнгэн шантайгаар барюулба.

Хоёрдохи мүнгэн шанда Шулуутайн леспромхозойхид хүртэбэ.

Н. ТЮРНЕВ.

СОВХОЗ СООГОО ТҮРҮҮ

ТҮНХЭН. (Телефоноор абтаба). Туранай совхозой ажалшад энэ жэлдэ адууһа малдаа үбһэ элбэгээр бэлдэхэ зорилго табяад, хүдэлжэ байнхай. Тэдэнэй дунда мүрысөөн үргэдэһөөр.

Һаяхан звенонуудай ажалай дүн гаргагдажа, түрүү ябагшад элирбэ. Үбһэ хуряалгые бүтээсэтэйгөөр эмхидхэжэ байһан коммунист Дари Танхаевай даадаг звено мүрысөөндэ шалгараа. Энэ звено 86 гектарта үбһэ сабшаха аад, 99 гектар сабшажа, тэрэнэйнгээ 90 гектарайнь үбһые хуряагаад байна. Хужар гэжэ газарта хүдэлдэг Цыден Шобоевой даадаг звено 900 гаран центнер үбһэ һурилэнхэй. Үбһэ хуряалгын эхинһээ хойшо тус звеногой гэшүүн бүхэн 75 центнер үбһэ бэлдэбэ.

Л. БОРХОНОВ.

Улаан-Үдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозойхид таряа хуряалгадаа һайн бэлдэнхэй. Комбайнууд заһабарилагдажа бэлэн болонхой.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: эрхим комбайнер З. К. Назаров (наада таладань) комбайнер Д. Н. Болонев хоёр «СКГ-3» түхэлэй комбайн шалгажа байна. Б. ПОПОВОЙ фото.

РСФСР-эй Верховно Соведэй VII сесси

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДЫЕ БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОХО ГЭЭШЭ САГАЙ ЭРХЭ МҮН

РСФСР-эй Верховно Соведэй зургаадахи зарлалай VII сесси августын 17-до Москвагай Кремлиин Ехэ ордон соо хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлээ. Сесси дээрэ үгэ хэлэһэн депутадууд хүдөөгэй ажалшадай ажабайдалые, хүн зоной ажабайдалые улам һайжаруулха тухай анхаралаа табижа байдагаа харуулаа.

Сессиин үглөөнэй заседани дээрэ нүхэд **Г. И. Воронов, М. А. Суслов, Ф. Д. Кулаков,** РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. Г. Игнатов,** СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүн **А. И. Микоян** гэгшэд байлсаа.

Хүдөөгэй зоной соёл культурые, ажаһуудалые хүгжөөхэ хэрэг гүрэн түрын тон шухала удха шанартай хэрэг, сагай эрхэ мүн гэжэ депутадууд тоолоно. Хүдөө зониие культурна ажаһуудалай талаарнь хангадаг предприяти, эмхи зургаануудые саашадаа бүри олоор байгуулха арга замые һайнаар зүбшэн хэлсэнэ. Энэ шухала асуудалые колхоз, совхозуудай үйлэдбэри хүгжөөлгын, коммунизмын хүниие хүмүүжүүлгын зорилгонуудтай нягта холбоотойгоор депутадууд харана.

Газар таряалангай үрэжэлтэй һайн байха тудам ажабайдалшье баян дэлгэр болохо

Таряашанай мэргэжэлтэй байхадань газар таряаланшье үрэжэлтэй һайн байха гэжэ эрдэмтэ Тимирязев хэлэдэг һэн. Хубисхалша-эрдэмтын энэ һанал бодолые сесси дээрэ үгэ хэлэһэн олохон хүнүүд эли тодоор батадхан харуулаа.

— Ажахымнайшье хүгжэжэ, колхознигууднайшье баян дэлгэр байдалтай боложо байна гээд, Оренбургын областиин Ульяновай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин звеньевой, депутат **М. А. Астафьева** үгэеэ эхилбэ.—Жэшээнь, нёдондо жэл 600 мянган түхэригэй олзо доходтой ажахынууд өөһэдынгөө мүнгэ зөөреэр барилга эрхилхэ арга мандаолгоно. Долоон жэлэй туршада колхознай гурбан клуб, хоёр эхин һургуули, нарайлалгын гэр бариба. Бригада бүхэмнай улаан булантай юм. Тэндэнь һайнаар амарха бүхы арга боломжо бии. Оренбургын областиин хүдөө нютагуудта городойхидол адляар, типовой проектын ёһоор барилга хэгдэнэ. Культурын байшангууд, кинотеатрнууд ажаһуудалыемнай улам һонирхолтой һайн болгоно. Колхозник бүхэмнай ажаһуудалай талаар хангалгын комбинадта орохо аргатай хүдөө нютагуудтамнай хилээмэ бариха пекарнинууд, магазинууд бии. Мянга гаран үхибүүднай мүнөө хүгжэмэй һургуулинуудта һурана. Бидэ колхоз хоорондын амаралтын гэртэйбди, пионернүүдэй лагерьнуудтайбди.

Гэхэтэй хамта колхозуудай «хубаагдадаггүй жасань ехэ болобошье, барилга нилээд удаанаар ябажа байна гэжэ оратор онсолон тэмдэглээ. Область доторнай барилгын оройдоол дүрбэхэн трестнүүд барилга хэнэ. Тэдэ трестнүүдэй ажалда ехэхэн дутагдалнууд бии. Депутадай һанамжын ёһоор, шэнэ табан жэлдэ хүдөө зониие хангадаг кадрнуудые бүри олоор бэлэдхэхэ, тэдэнэй хүдөө нютагуудта хүдэлхын тула материальна талаарнь урмашуулгын хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

КПСС-эй ЦК-гай мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд колхозуудай экономикые бэхижүүлэн хүгжөөхэ ехэ арга боломжонуудые олгобо гэжэ Татарай АССР-эй Арска районой «Урняк» колхозой түрүүлэгшэ депутат **Н. Б. Бариев** тэмдэглээ. Газар таряалангай, мал ажалай ашаг шэмэ дээшэлнэ, колхознигуудай олзо доход ехэ болоно. Энэ хадаа үйлэдбэриингшье, культурна ажаһуудалай барилгадашье саашадаа улам ехэ мүнгэ зөөри һомолхо эрхэ нүхэсэл мүн. Жэшээлбэл, манай колхоздо мүнөө жэл нёдондонойхитой сасуулбал капитальна барилгада мүнгэ зөөри һомололго 20 тухай процентээр дээшэлжэ, 100 мянга шахуу түхэриг болохо юм.

Хүдөө нютагаймнай түхэл янзань ондоо болонхой. Мүнөө бидэ 400 хүнэй һууха һууритай культурын угаа һайн байшантайбди, мүн һайн столовотойбди. Ажаһуудалай талаар хангалгын комбинат бии, байрын гэрнүүд баригдажа байна. Нютаг тосхонууднай электричествээр хангагданхай, таряашанай гэртэ телевизор, мотоцикл гэхэ мэтын зүйлнүүд олон үзэгдэдэг.

Гэбэшье, үшөөл ехэ юумэ хэхэ ёһотойбди. Бүхы республика дээрээ абажа хэлэхэдэ, соёл культурын, ажаһуудалай хүгжэлтын талаар аргагүй ехэ хүдэлмэри хэгдэмээр байна. Совет засагай тогтоһоор 50 жэлэй ойн һайндартэ бэлдэхэ зуураа, Татарай АССР-эй колхозууд культурна ажаһуудалай талаар байгуулалтын тусгаар түсэбүүдые зохёогоо. Материально-техническэ үндэһэ һуури бэхижүүлхэ клуб, библиотекэнүүдые, худалдаа наймаанай болон ниитын эдеэ хоолой предприятинуудые, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын комбинадуудые бариха, газаагуураа модо тарижа, болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ тус түсэбүүд соонь гол анхарал табигдана.

Хүдөөгэйхинэй байдалые городоорхинтой адли болгохо

Хүдөөгэй зоной ажаһуудалынь, соёл культурань городой зонойхиһоо дутуугүй байха ёһотой. Сессиин депутадууд энэ шухала асуудалые хайшан гээд тон түргэнөөр шиидхэхэб гэжэ бодото ёһоор зүбшэн хэлсэнэд. Тиимэһээ РСФСР-эй хүн зониие ажаһуудалай талаарнь хангалгын министр **А. Н. Гандуринай** үгэ хэлэхэдэ, зал соо һуугшад ехэ һонирхон шагнаа. Ажаһуудалай албан жэлһээ жэлдэ һайжаржа байна гэжэ тэрэ хэлээ. Республикын хото, хүдөөгэй ажалшадай үдэр бүриин эрилтэнүүдые хангахын тула мүнөө үедэ 100 мянга гаран ателье, мастерскойнууд, прокатна пунктнууд нээгдэнхэй. Тэндэ 800 мянга шахуу хүн хүдэлнэд.

Зүгөөр хүн зониие, илангаяа хүдөөгэйхиниие ажаһуудалай талаар хангалгын хэмжээн үшөөл ехэ дутагдалтай байна. Ажалшадай эрилтэ хүсэд хангагданагүй. Ажаһуудалай албан гээшэ олон һалбаритай, орёо ажахы мүн. Тэрэниие илангаяа хүдөө нютагуудта эмхидхэхэдэ ехэ бэрхэшээл тохёолдодог. Хүдөө нютагуудта, илангаяа районой центртэ тусгаар мастерскойнуудтай, һалбаринуудтай, захил абаха нүүдэл пунктнуудтай нэгэн хамта ажаһуудалай талаар хангалгын районно комбинадууд мэтын олон һалбарита комплексно предприятинууд гол түлэб байгуулагдаха ёһотой гэжэ һананабди.

Мүн ажаһуудалай албанай кадрнууд тушаа министр хэлээ. Хүн зониие хангалгын шанар болон культурань угаа ошоходоо кадрнуудһаал болохо байна гэжэ тэрэ тэмдэглээ.

Роспотребсоюзай правлениин түрүүлэгшэ депутат **М. М. Денисов** хүдөөдэ худалдаа наймаа һайжаруулха асуудалда тогтон хэлээ. Мүнөө үедэ эд хэрэглэгшэдэй коопераци Россин бүхы хүн зоной хахадыень худалдаа наймаагаар хангана, хүдөө ажахын олон зүйлэй продуктнуудые, түүхэй эдүүдые худалдан абана.

Үнгэрэгшэ долоон жэлэй туршада соо Россин хүдөө нютагуудта 60 мянга гаран магазинууд, столовонууд байгуулагдаһан, һэльбэн заһагдаһан юм, ондогоор хэлэбэл, худалдаа наймаанай предприятинуудай хахад шахуунь шэнэдхэгдэһэн болоно. Бүхы шэнэ магазинууд, столовонууд мүнөө үеын түхеэрэлгээр заатагүй хангагдана, хүн зониие хангалгын түрүү аргануд үргэнөөр хэрэглэгдэнэ.

Гэхэтэй хамта кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэридэ ехэхэн дутагдалнууд бии гэжэ үгэ хэлэгшэ зааба. Тэрэнэй хүдэлмэриин хүгжэлтэнь хүдөө зоной улам ехэ болодог олзо доходһоо гээгдэнэ. Хүнүүдэй эридэг зарим эд бараан дуталдана. Мүн кооперативна худалдаа наймаанай хүдэлмэриин культурань мүнөөнэй эрилтэһээ гээгдэнэ. Һаяхан боложо үнгэрһэн Россин эд хэрэглэгшэдэй коопераһиин IV съезд дутагдалнуудаа түргэн усадхаха хэмжээнүүдые хараалаад, республикын кооперативна организацинуудтахи барилгын табан жэлэй түсэб баталаа. Зүгөөр худалдаа наймаанай предприятинуудые барилга тушаа съездын хараалһан хүдэлмэриин хэмжээн манай республикын бодото эрилтые үшөөл һайса хангажа шадахагүй байна. Тиимэһээ гүйсэдкомууд хүдөө нютагуудта худалдаа наймаанай предприятинуудые байгуулгада сэхэ шууд хамааран оролсохо, магазинуудые бариха хэрэгтэ бодото туһаламжа үзүүлхэ, энэ хэрэгые хинан шалгажа байха ёһотой гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглэбэ.

Индустри. Материалнууд. Кадрнууд

Хүдөөгэй барилгада һомологдодог мүнгэ зөөриин боломжогүйгөөр хэрэглэгдэдэг ушар нэгэн ехэ дутагдал мүн гэжэ партиин Московско обкомой секретарь депутат **А. Д.**

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта).

ЯАРААГҮЙ ҺАА, ДААРАХА САГ ЕРЭХЭЛ

- Зэдын аймагай колхоз, совхозуудта үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ тон мууса ябана.
- *Хура бороодо шалтаад, аали нобшоор ажаллана.*
- Бухы хэрэгтэй үбһэнэйнь миил 20 процент бэлдэгдээ

БҮРИ ЗУНАЙ эхеэр аймагай алишье колхоз, совхозуудта, мүн аймагай хүтэлбэрилхы органуудташье ябахада ниитын адууһа малда бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ тухай шангахан хөөрэлдөөнүүд боложо байдаг һэн. Тэрэшэлэн аймагай һүүлшын партийна конференци дээрэ, КПСС-эй райкомой һаяын зүблөөндэшье нуга сабшалан дээрэ үндэр баян ургаса ургуулха, үбһэ хуряалгые богони болзорто һайн шанартайгаар дүүргэхэ тухай тодорхой тогтоолшье абтаһан байна.

Одоол мүнөө эндэхи ажахынууд хэлэһэнээ хүсэндэнь хүргэжэ, бүхы арга боломжоёо хэрэглэн, үбһэ тэжээл бэлэдхэлгые үргэн далайсатайгаар ябуулжа байгаа ёһотой гээд һанахаар һэн. Үнэндөө тиимэ юумэн үгы. Мүнөө август һарын тэн үнгэржэ, үбһэндэ ороһонһоо хойшо нилээд ехэ сагай ошоод байбашье, Зэдын алишье колхоз, совхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэ хэлэшэгүй ехээр унжагайржа байна.

Эндэхи XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой нэгэдэхи отделениин (эрхилэгшэнь И. Покобов) сабшалангай үбһэ хуряахын хажуугаар үшөө 500 гектар горох, обёос хоёрой холисо ургасые хадаад, һүрилжэ байна. Энэ ажалда В. П. Каленовой даадаг тракторна бригадын механизаторнууд эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Эдэнэр паараа хоёрлон хахалжа байһанаа ехэ бороогой һүүлээр газарайнгаа шабар шабха болошохолоор орхёод булта тэжээл бэлэдхэлгэдэ гараа.

— Газарай хүрьһэнэй хататар миин байнгүй, үбһэ һурилэлсэжэ, туһа нэмэри хэнэ гээшэбди,—гээд нүхэр Калев хөөрэнэ.

Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой түрүү луговод Сергей Федорович Таракановскиин даадаг звеногойхид энэ жэлдэ сабшалан дээрэ үндэр баян ургаса ургуулаа. Эдэ үдэрнүүдтэ тэдэнэр үбһэеэ шадаал һаа түргэнөөр, һайн шанартайгаар хуряажа абахаяа эрмэлзэнэ. Ойро зуурашье хура бороогүй, наратай байхадань үбһэшэд булта тармуур барижа гараад, үбһэеэ һэлинэ, хатаана. Тиигээд хатамсаарнь дары бухаллана, һүрилнэ.

Гэбэшье аймагай олонхи ажахынуудта иимэ жэшээ тон үсөөн. Энэл XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой 2-дохи отделенидэ гурбан хүдэр эрэшүүл нүхэд Бадмажапов, Батожапов, Цыбиков гэгшэд хахад үдэр соо юушье хээгүй үнжөө. Шалтагааниинь? «Тракторист Рябов ажалдаа ерээгүй, техникэгүйгөөр бидэ юу хэжэ бирахабибди» гэжэ тэдэ гурбан хэлэнэ. Тиигээдшье тракторист Рябов гансахан мүнөө бэшэ, ходол ажалаа хаяад үгы болошодог хүн. Теэд бригадир нүхэр Цыбиков ямаршье хэмжээ абанагүй.

Оёорой совхоздо баһал горох обёосой холисо хуряагдажа байгаа юм. Эндэ Доржо Бадмаевай даадаг бригада хүдэлнэ. Бригададань тракторай ехэ тармуур, үбһэ шэрэхэ нагшуурга, үбһэ һүрилхэ түхеэрэлгэшье бии. Тиигэн гэтэр бригадир үшөө 20 хүниие суглуулжархёод, үймүүлжэ байна. Эды олон хүнэй хэхэшье юумэнь үгы, һүриеэ тойрожо һуунад. Үбһэшэд үдэшэ 5 часта сайлаад, дахин гарангүй гэр гэртээ тарашана. Һаяшаг тиигэжэ нэгэ һүри үбһэеэ нюруулангүй орхёод, эртэ хонолгодоо ябашаһаниинь, тушаан боложо, һүни ехэ бороон ороод, һүриинь нэбтэ шобто сохижорхёо. Тиимэһээ тэрэниие дахин задалжа хатааха баатай бологдоо. Хэрбээ үшөө 2—3 час хүдэлөөд, һүриеэ дүүргээд ошоо һаань, иимэ юумэн болохогүй һэн.

Юрэдөөл эндэ хүн зон, хүдэлмэришэдэй хүсэнэй бодомжогүйгөөр хэрэглэгдэжэ, ажалай эмхидхэлэй тон муу, гурим журамай һула байһаниинь элитээр харагдана бшуу.

Тээдэ-Торидо баһал иимэрхүү байдал үзэгдэнэ. Үдэшын 6 часта эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай хонишон Данзан Будаевай бригадын үбһэшэд отогтоо сугларанхай, галаа тойрожо һууба.

— Нэгэ бага эртэшэг ажалаа дүүргэжэрхибэ хабди. Теэд үглөөгүүр эртэ гаража, хүсэлдүүлнэ бэзэбди,—гэжэ үбһэшэд һанаагаа амаруулна.

Харин үглөөдэрынь үнөөхи бороошье адхаржа, үбһэшэдэй «хүсэлдүүлхэбди» гэгшэньшье буруу һүрөө. Үсэгэлдэрэй табиһан бухалнуудаа дахин задалжа хатааха ушартай болоо. Хэрбээ бухалнуудаа тэрэ үдэрынь шэрэжэ һүрилһэн байгаа һаань, иимэ юумэн тохёолдохогүй бэлэй. Энээн дээрэһээ харахада Оёорой совхоздо үбһэ хуряалта дээрэ наратай сэлмэг үдэрэй час, минута бүхэниие гүйсэд хэрэглэхые оролдоногүй.

Гансашье эндэ бэшэ, мүн Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудташье баһал адли. Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой түб тосхоной захадахи сабшалан хонишодой 4 бригадада даалгагданхай юм. Тэдэнэр өөһэдынгөө хүсөөр үбһэ сабшажа, хуряажа абаха ёһотой. Мүнөө нэгэшье бригадань даалгагдаһан сабшалангайнгаа ойро хүрөөгүй. Тус ажахын үбһэшэдэй бусадшье бригадануудта ажалай эмхидхэл тон һула. Үглөөгүүр аяар 10—11 час болошоһон хойно һубарилдажа сабшалан дээрээ гараад, оройдоол 1—2 час хүдэлөө нэрэтэй болоод, үдынгөө эдеэлгэндэ орошоно. Үдэшэнь наранай дээрэ байхада хүдэлмэреэ дууһана. Олонхи бригадануудтань ногоон тон муугаар, дээгүүр сабшагдана, уһалууриин һубаг ханаабуудай захаархи ногоон сабшагдангүй үлэнэ.

Ажахынуудта силос даралгашье урагшаа ябанагүй. Аймаг дотор бүхыдөө 105 мянган тонно силос дараха түсэбтэй. Тиигэбэшье мүнөө болотор силос даража эхилээгүй ажахынууд бии. Хаа хаанагүй наран сэсэг яһала һайнаар урганхай. Кукурузашье түлэг ургажа байна. Энэ үедэ элбэгээр ургаһан элдэб халаахай, үрмэдэһэ сабшажа, силос ехээр дараха аргатай. Теэд энэнь хэрэглэгдэнэгүй. «Силос дараха гэхэдэмнай хура бороо һаатуулна» гээд шалтана. Харин үбһэ хуряаха, сомоходо бороо һаатуулаа һэн гэлэй, теэд силос дарахада ямаршье шиг нойтон һаад хэхэгүйл.

Байгша ондо аймагай ажахынууд хамта 181 мянган центнер үбһэ бэлэдхэхэ түсэбтэй. Тэрээн дээрэ шэнэ ургасын таряанай һолоомо, мэхиинэ гэхэ мэтые суглуулха, тиигэжэ ниитынгээ адууһа малда бардам хүрэхэ тэжээл бэлэдхэхэ зорилготой юм. Эды шэнээн тэжээл бэлэдхэхэ арга боломжошье бии. Эндэхи алишье колхоз, совхозуудай сабшалан дээрэ ногооной ургаса яһала һайн. «Одоол мүнөө жэлдэ манай зэдынхид урдынхидаал нютагһаа хэдэн зуу модо холо ошоод, үбһэ сабшадагаа болихонь» гэжэ эндэхи зон баяртай байһан.

Теэд энэ үедэ үбһэ тэжээл бэлдэлгын иимэ унжагай нобшо, хайша хэрэгээр ябажа байһаниие харахадаа ехэтэ һанаа зобохоор байна. Хараадшье үзэел даа. Аймагай ажахынуудай үбһэндэ ороһоорнь һара үлүүтэй саг үнгэрөө. Харин энэ үе соо сабшалангайнь гурбанайшье нэгэ хубинь сабшагдаагүй байна. Тиихэдэ нёдондо энэ үедэ мүнөөнэйхиһөө һураггүй ехэ газарай ногоон унагаагдаад байгаа. Үнгэрэгшэ жэлдэ хура бороогүй байгаа гэхэ аалди. Ганса мүнөө бэшэ, намар бүхэндэл хура бороо ородог ха юм.

Таряа хуряалгын эхилтэр хэрэгтэй үбһэ тэжээлэйнгээ ехэнхиие бэлдэжэ абаад байхын түлөө бүхы хэрэгтэй юумэ хэхэ саг ерээ. Эндэхи колхоз, совхозуудта тиимэ арга боломжошье бии. Гансал тэрэниие зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой.

Г. СУББОТИН,
манай корр.

Сошордомо дохёо

— Жэл бүри үбһэ тэжээлээр хүталһанабди,—гээд ниитынтээ …алые гарза хоролтодо оруулжа …байгаа Барагханай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз энэшье жэл ургынгаа алдууе дабтаһаар.

«Бороо хура ехээр ороод, мүр… …эй ажал хэгдэнэгүй. Тиигээдшье …тэр боложо ехэ сабшаламнай …ванда абташоо»,—гээд эндэхи хүтэлбэрилэгшэд олон ондоо шалтаг барина. Энэ жэлдэ 44 мянга 650 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэй аад, августын арбан… байдалаар оройдоол 2762 центнер хуряагаад байна. Хэрбээ иигэжэ ахир муугаар хүдэлжэ байха болоо һаа, саашадаа түсэб даабарияа дүүргэхэ гээшэ «далан дабаа» гаталһантай адли шэнги болоно бшуу. Мүнөө хуряагаад байһан үбһыень хаража үзэхэдэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө аяар 11 мянган центнерээр бага.

Бригада звенонуудаар ябахада, ажалай гурим тон һула. Үбһэшэд наранай дээрэ гараһан хойно ажалдаа гараад, эртэ дүүргэнэ. Тэдэнэй дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнэгүй. Угайдхадаа ханын газетэ, «дайшалхы хуудаһан», «Молни» гэхэ мэтэ гаргагдадаггүйнь гэмшэлтэй. Газетэ, журналшье үбһэшэдтэ асаргаданагүй.

Үбһэ хуряалгын халуун хаһада Бархан, Ханхинаа тосхоной үйлсэ гудамжаар хүн зон олоороо ябахань харагдадаг. Магазин, киоскые тойроод хөөрсэгэнэжэ байһан хүншье бии. Хүдэлмэриин халуун хаһа ороод байхада, эндэ юугээ хэжэ байдаг улад бэ, мэдэхын аргагүй. Сомоной Соведэй түрүүлэгшэ нүхэр Гармаев ажал хэжэ шадаха зониие үбһэ хуряалгада хабаадуулха талаар хүдэлмэри ябуулнагүй.

Колхозой правлени (түрүүлэгшэнь нүхэр Жалсараев, секретаринь нүхэр Бадмаев) иимэ бирагүй байдалай тохёолдоһые мэдэжэ байгаад зохихо хэмжээ абанагүй.

Үнгэрһэн жэлнүүдэйнгээ алдууе дабтаһан лэ зандаа.

В. ГАРМАЕВ.

Баргажан.

„ДАЛАН ДАБАА" ГАТАЛЬАН ШЭНГИ

ХҮХЭ НОГООНОЙ ХҮСЭ ШЭМЭ БИЛТАРАГ ЛЭ!

ЧИСААНЫН СОВХОЗОЙ ПАРТОРГАНИЗАЦИДА

ШУХАЛА АСУУДАЛ ЗҮБШЭБЭ

Августын эхеэр тэжээл бэлэдхэлгэ дээрэ отделенинүүдэй хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөнэй дүнгүүд согсологдобо. Дүрбэдэхи отделениин коллектив эмхитэйгээр, олоор хүнүүдые үбһэндэ гаргажа, нёдондонойхидо орходоо һайн шанартай аад, горитой ехэ үбһэ тэжээл һүрилэн абажа, мүрысөөндэ түрүүлбэ. Тус отделенидэ парткомой, дирекциин дамжуулгын Улаан туг барюулагдаа.

Гэхэтэй хамта совхозой Загастайн 1 отделениин коллектив үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ хүдэлмэри унжагайруулжа, нёдондонойхидо орходоо бага үбһэ бэлдээ. Ушар тиимэһээ эхин партийна организациин партбюро (секретаринь А. В. Тапхаев) отделенидэ үбһэ тэжээл бэлдэлгые түргэдхэхэ асуудал зүбшэн хэлсээ.

Бригадирнууд Бороев Н. П., Санжиев Д. Д., Норбоев Ц., Доржиев С. Г., отделениие даагша П. Дарижапов партбюродо үбһэ тэжээлэй бэлэдхэл тухай элидхэбэ.

Бригада, звенонуудта ажалай эмхидхэл һайжаруулха, жаяг заршам шангадхаха, морин болон тракторна косилкануудые мэнэ гэһээр нэмэжэ табихаар партбюро шиидхэбэ. Гадна үбһэшэдые культурна болон худалдаа наймаагаар һайнаар хангаха шухала гэлсэбэд. Һаяар ээлжээтэ партбюродо энэ шиидхэбэриин хэр зэргээр дүүргэгдэжэ байһан тухай хүтэлбэрилэгшэ бүхэнһөө дахин һураха юм.

АГИТАТОРНУУДАЙ ҮҮСХЭЛЭЭР

Совхозой 2-дохи отделениин парторганизаци хулигантаһанай түлөө харюусалга дээшэлүүлхэ тухай СССР-эй Верховно Соведэй Указые хүн зондо ойлгуулха тухай агитаторнуудтай зүблөө үнгэргэбэ.

Тус зүблөөндэ 10 гаран агитаторнууд-коммунистнууд байлсаа.

Коммунист-агитатор, багша Сампилов Д. Ж. Шара-Жалгын үбһэшэдэй звенонуудта тус указ тухай хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ. Агитатор-коммунист Б. Шаралдаев Жэбхээһэнэй үбһэшэдэй бригадада баһа ниимэ хөөрэлдөөнүүдые хээ.

Улааха-Аралай, Сагаан-Нуурай һү һаалиин гүүртэнүүдтэ агитаторнууд Д. Жимбеев, Н. Дулмаева гэгшэд указ уншалга, хөөрэлдөө эмхидхээ.

Ж. БАДМАЕВ,
КПСС-эй Хоринн айкомой инструктор.

Чернин Доржиевна Мункуева үнинэй һаалишан. Хоринн Чисаанын совхозой нэгэдэхи отделенидэ ажалаараа шалгаржа байдаг. Энэ жэлэй үнгэрһэн долоон һара соо үнеэн бүриһөө 1170 килограмм һү һаажа, мүрысөөндэ эрхимлэбэ. З. ВЕСНИНАГАЙ фото.

ҮДЭРЭЙ 9 КИЛОГРАММ

Яруунын Комсомольско совхозой Улаан-Малшанай гүүртын һаалишад ехэ амжалтатай. Фермын һаалишад Д. Цыренова, А. Бурачкова гэгшэд үдэр бүхэндэ үнеэн бүриһөө 9 килограмм һү һаана. Комсомолшууд Галина Мартынова, Ханда Ринчинова гэгшэд тэдэнэрһээ гээгдэнэгүй. Эндэхи һаалишад үнгэрһэн 7 һара соо бүхы дээрээ 1.200 центнер һү һаагаа. Тэдэнэр жэлэй эсэс хүрэтэр үнеэн бүриһөө 2 000 литр һү һааха зорилготой.

Тэдэнэр үнеэдээ үдэртөө гурба дахин һаана, малаа һайн бэлшээридэ түхэреэн сүүдхэ соо адуулна.

И. ЕРЕМЕЕВ.

ҺАРЬДАГАЙ БЭЛШЭЭРИДЭ

Шудхалай аршаанай урдахи һарьдаг холоһоо хүхэржэ үзэгдэдэг. Тэндэ «Коммунизм» колхозой малшан Жамса Тулаевич Унжуев зуун дүшөөд хүхүүлэ малаа бэлшээнэ.

Ээзгүй холын зэрлиг тайгын эгээл саада үзүүртэ зорижо, адууһа малаа хүхэ ногоондо таргалуулха гэжэ хүнгэн хэрэг бэшэ. Ургаса һайнтай газарнуудые бэдэржэ, бэлшээринүүдээ сэг ургалжа һэлгэн, үдэр һүнигүй адуулжа шадабал, мал һайн таргалдаг шуу. Эдэ газарнуудта ан арьятан халтад гэбэл малда ородог. Ээдыень һилээд тухашараагаг ушарнууд али олон.

Нүхэр Унжуев ажалша бэрхээрээ нютагтаа суурхаһаар үнинэй. Тэрэнэй хараһан малынь жэл бүхэндэ тобир тарган ондо ородог, түсэбынь хододоо үлүүлэн дүүргэгдэдэг байха юм.

Мүноошье гэрэ малаа холын бэлшээридэ гарганхай, хээрын шэмэтэ ногоон соо таргалуулжа байна. Зунай элдин сагта энэ малшанай ажалынь бүришье ехэ болодог, сэдьхэлыень зобоохо юумэн олошордог гэбэл, дэншье үлүү хэлэгдэһэн үгэ байхагүй. Үбэлэй һаари хүйтэнэй ерэхэдэ оролдолго ехэтэйгээр адуулагдаһанһаа малынь шадал шэнээгээр һайнууд, туранхай үлэн һаранууды һаадгүй үнгэргэхөөр байдаг юм. Малаа харахынгаа хажуугаар гэр бүлөөрөө үбһэндэ ябалсажа, шэмэтэй арьбан тэжээл бэлэдхэхын түлөө ехэ оролдолго тэрэ гаргана.

Д. ДУГАРОВ.
Ахын аймаг.

Дархан хүн солотой! Түмэршэ дарханай гараа табилсаагүйдэ заһабарилга яажа бүтэхэб даа. Сергей Александрович Бунчеев түмэршэ дархан болоһоор үнинэй. Хододоол заһабарилгада ябалсажа байдаг. Тэрэнэй хажууда электро-гагнууршан Дашинима Цыренов хүдэлнэ. Эдэнэр бэс бэедээ туһалалсадаг нүхэд. Зураг дээрэ: Яруунын «Победа» колхозой түмэршэ дархан С. Бунчеев (саанань), электро-гагнууршан Д. Цыренов.
Ф. СОРОКИНОЙ фото.

„Буряад үнэндэ" бэшэһэнэй һүүлээр

КПСС-эй Зэдын райкомой, аймагай Соведэй орган болохо «Зэдын үнэн» газетэ өөрынгөө хуудаһанууд дээрэ аймагтахи партийна ажабайдалые, коммунистнуудай хэрэг үйлые өөрынгөө хуудаһанууд дээрэ тон хангалтагүйгөөр харуулна гэжэ нимэ гаршаг доро хэблэлэй шэнжэлэл манай газетын 1966 оной июниин 16-ай номерто тунхаглагдаа бэлэй.

Энэ шэнжэлэлые хаража үзэхыень партиин Зэдын райкомдо эльгээгдэһэн юм. Энээндэмнай тус райкомой секретарь нүхэр Будаев һая харюу эльгээбэ. Тэрээн соогоо иигэжэ бэшэнэ: «Буряад үнэндэ» толилогдоһон хэблэлэй шэнжэлэл соо «Зэдын үнэн» газетын, илангаяа тэрэнэй партийна ажабайдалай таһагай, хүдэлмэридэхи дутагдалнууд тон зүбөөр элирхэйлэгдэһэн байна. Аймагай газетын партийна ажабайдалай таһагай хүдэлмэри тушаа хэһэн шэнжэлэл редакциин хүдэлмэрилэгшэдэй зүблөөн дээрэ, удаань партийна эхин организациин суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэгдээ... Таһагай хүдэлмэри һайжаруулха зорилгоор хэмжээ ябуулганууд баталагдаа».

АБЬЯАСТАЙГААР АЖАЛЛАҺАНАЙ ҮРЭ ЕХЭ

ХҮРШЭНЭРЭЙНГӨӨ ЖЭШЭЭГЭЭР

Байгша оной май һарада аймагай түрүү һаалишадай зүблөөн дээрэ Сэлэнгын совхозой Билюутын фермын суута үнеэшэн Галина Шишмаревада үгэ үгтөө һэн. Тэрэ нүхэдэйнгөө ажалай түрүү дүй дүршэл тухай, хайшан гээд ехэ һү абахын түлөө бултаараа тэмсэжэ байһан тухайгаа хөөрөөд, удаа тээнь һаалишад нүхэдөө бүхы хаба шадалаа эршэдүүлэн, эмхитэй һайнаар ажаллахыень уряалаа бэлэй. Энэ һаалишанай хэлэһэн үгэнүүд зүблөөндэ хабаадаһан Химнын малшадай зүрхэ сэдьхэлдэ бүхөөр хадуугдан ороһон байгаа.

Уданшьегүй химнынхид өөһэдынгөө һаалишадай зүблөөн дээрэ ажал хэрэгтээ түрүү дүй дүршэл хайшан гээд оншотойгоор хэрэглэхэб, хүршэ совхозойнгоо малшадай жэшээгээр һү ехээр һааха, сагаан эдеэгээ гүрэн түрэдөө элбэгээр худалдаха аргатай байһанаа хэлсээ бэлэй.

— Манай һаалишад нэгэл адли эрхэ байдалда, нэгэл адли тооной арга боломжотой ажахынхидаар зэргэлжэ байгаад, тэдэнһээ яахадаа гээгдэхэ болообибди? Юугээр дутаабибди? Сагаан эдеэн хэшэгээ элбэгжэхэ, булаг шэнгеэр бурьялуулха арга манайл гарта ха юм. Энэ бидэнэй шадабари оролдолгоһоо, үнэн шударгы ажалһаа болохо. Тиимэһээ хайша хэрэгээр хүдэлжэ, үдэр хоног үнгэргөөд лэ, һанаа амархан ябахэ эрхэгүйбди,—гээд Бургаастайн фермые даагша коммунист Долгор Очировна Цыдыповагай сэдьхэлээ хүдэлгэн хэлэхэдэнь һаалишадай олонхинь зүбшөөжэ: «Зүбөө, зүб, сэхэ руунь хэлэбэ», «шадалаа харуулая!» гэжэ байгаад, хажуу тээһээнь үрдилдэн, дарья табилдаан болошоо бэлэй.

Энэ үедэ саарһан дээрэ юушьеб зуража һууһан совхозой главна зоотехник Иван Афанасьевич Кавелин тэдэнэртэ хандан:

— Аятайгаар, нүхэдүүд! Абаха уялгаяа үшөө дахин тодорхойлоё. Долгор Очировна тон лэ зүб тэмдэглэбэ. Саашадаа эбтэй эетэйгээр, эмхи һайнтайгаар ажаллабал, һү һаалимнай дээшэлхэ ха юм.

Тиигэжэ Химнын һаалишад хүршэнэрэйнгөө жэшээгээр ажаллажа, гүрэндэ һү худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб июниин 25-да сүм дүүргэхэ, бүхыдөө 322 мянган килограмм һү тушааха, зунай бэлшээриин үедэ үнеэн бүриһөө 1100 килограммһаа доошо бэшэ һү һааха уялга нэгэн дууғаар баталан абаа. Зарим түрүү һаалишад бүришье ехэ уялга абаһан. Жэшээнь, Бургаастайн бэрхэ һаалишад Базарова, Шойненова Цырманар зунай үедэ үнеэн бүриһөө 1280 килограммһаа бага бэшэ һү һааха байһанаа мэдүүлээ.

Мүн тус совхозой Цайдамай фермын һаалишадшье өөһэдынгөө арга боломжые тооложо үзөөд, үндэр уялгануудые абаа. Һү һаалгаяа эрид дээшэлүүлхын түлөө социалис мүрысөө үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, хоёр фермынгээ хоорондо хүшэ шадалаа мэдэлсэн мүрысэхэ гэһэн мэдүүлгэ оруулһан байгаа бшуу.

Үнэн дээрээ, тус совхозой һүнэй хоёр фермын хэжэ байһан ажал хэлэһэн үгэ хоёрынь алгасанагүй. Эдэ фермэнүүд зунай үедэ үнеэдэйнгээ һү шэмые эрид дээшэлүүлхын тула ехэхэн оролдолго гаргаа, мүнөөшье гаргана. «Бургаастайгаархин мүрысөөндэ илажа гараба! Хахад жэлэйнгээ түсэбые сүм дүүргэбэ!». Июниин 12-то иимэ суу совхоз соо сахилгаан түргэнөөр тараа һэн. Цайдамай һаалишад атаархалдажа, «бургаастайгаархимнай маниигаа ахижа гарабал, яахадаа бидэ хожомдохо болобо гээшэбибди?» гэжэ байжа зариманнинь хэлсэһэншье байха. Юрэдөөл һаалишадай дунда дэлгэрһэн мүрысөөн һайн үрэ дүн үгөө. Совхозой һаалишад һү һаажа, гүрэндэ худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид, июниин 22-то дүүргэжэ, бэлэдхэлэй пунктда хамта 2074 центнер шахуу һү тушаагаа бэлэй.

САГААН ЭДЕЭН ДЭЛГЭРҺЭЭР

Химнын совхозой түб бууса — Ново-Селенгинск тосхонһоо зүүн хойшоо зүглэн гаража, хоёр дабаанай хоорондуур табилуулан, долоон модоной газарта ябахалаар, жэрылдэжэ тэбхылдэһэн байшан гэрнүүд, малай байра, хото хорёонууд харагдаадхидаг. Энэмнай совхозой гурбадахи отделениин бууса. Эндэһээ саашаа Баруун-Бургаастайн һаалиин фермэ харагдаха.

Эндэхи газар бүри элинсэг хулинсагай тунга һайхан ногоотой, шэмэтэ тэжээлтэй бэлшээреэр баян нютаг гэжэ суутай юм. Одоошье оршон тойронхи байгаали манатажа, хүхэрэн ногоорһон хада, мододшье, үнгын сэсэг набшаар шэмэглэгдэһэн майла талашье, үндэр дабаануудшье жэгтэй һайханаар үзэгдэнэ. Баруун урдаһаа дабаа руу зүргэлэн һубарилдажа, аажамаар уруудаһан садхалан хээлирхүү үнеэд эндэхи дайдын шэмэг болон харагдана. Бухиндаһан эреэгшэ үнеэдэй тооһо шорой бурьюулан мүргэлдөөд абахыень харахадаа, гайхаһан юумэдтэл бурхи тарбаганууды согсойлдон хусалдана. Тээ саана ябаһан эмээл моритой хүн: «Шүдхэрнүүд, садахадаа шадалтнай үлүүдэбэ гү?! Һэ-һээ..!» гээд хонгёо хоолойгоор хуугайлха зуураа, оодохон ташуураараа агаар зүһэн занана.

...Үдэшын һаалгын үе. Фермын долоон һаалишадай үнеэн бүриингөө доро бишыхан шэрээ дээрэ һуугаад, балсан ехэтэ хүхэнүүдыень татахатай сасуу хүнэгэй оёорые сорьёлон сохиһон һүнэй «шиир-шуур» гэһэн абяан соностоно. Хүнэгөөр дүүрэһэн һүеэ һаалишад тоо бүридхэгшэ Данжа Батуевич Цыдыповтэ асаржа тушаана. Бэеэр набтаршаг, сарюун шарайтай үбгэжөөл Данжа Батуевич шамдуу шадамараар һүень хэмжэһээр лэ дүнгэйнь тоое данса дээрээ буулгана. Энэ үедэ фермые даагша Долгор Очировна Цыдыпова үдэшын һүнэй хэр зэргээр һаагдажа байһанаар һонирхоно:

— Зай, хэн хэды хүргэжэ байнаб?

— Дэжит, Цырма, Галя гурбан мэнэ дүүргэхэ, тиихэдэнь лэ бүридхэжэ үзэхэбди, — гэхэ зуураа дансаяа харан сасуу,— үсэгэлдэрэйхиһөөл үлүүлхээр забдажа байна.

Уданшьегүй һаалган дүүрэжэ, гурбан һаалишад салгидама дун сагаан һүтэй хүнэгүүдээ асарна. Үндэр задарюун бэетэй эхэнэр хүнэгтэй һүеэ хэмжүүр соо хээд үзэхэ зуураа:

— Эгсэ найма татаба, гунжадһаамни горитойхон һаагдадаг боложо байна,—гээд хүхюунээр хэлэнэ.

Энэмнай фермын эрхим һаалишадай нэгэн Дэжит Гармажапова гээшэ. Тэрэнэй үдэр соо һааһан һүеынь хэмжээд үзэхэдэнь, үнеэд бүриһөө арба шахуу килограмм һү абаһан байба. Мүн лэ эды шэнээн һү Цырма Базарова һаагаа. Июль соо эдэнэр харууһалжа байһан үнеэн бүриһөө 287—289 килограмм һү һаагаа юм.

— Галинамнай мүнөө үдэр үнеэн бүриһөө арба гаран [...] грамм һү һааба. Молодч[...] гээд Данжа Батуевич ород [...] ганиие магтана. Тэндэ [...] һаалишадай Галина Груди[...] гай түйлалтаар баясан, магт[...] үгэ хэлэхэдэнь.

— Намда саарһан малгай үмэдхүүлэтты даа! — гээд улаахан болошонхой эшэһэн [...] тэй, доошоо хараад, энезб[...] байба.

— Хэсүүш! Хорошо, Га[...] гээд Долгор Очировна магта[...]

Мүн фермын баян дүй дүр[...] тэй һаалишад Долгоржап [...] мова, Цырма Шойненова, [...] шуул Нина Цыденжапова, [...] Цыденжапов гэгшэд байгша [...] эхинһээ хойшо эршэ ехэтэ[...] ажаллажа, һү һааха долоо [...] гаа даабариие үлүүлэн дү[...] хэй. Иигэжэ хүгшэн залуугү[...] тэй эетэйгээр, эмхи гуримта[...] хүдэлжэ, ажалай амжалта [...] на.

БУРГААСТАИНХИД ХО[...] БАЯРТАЙ БАЙГААРА[...]

Ехэ үнишье бэшэ һэн. Ба[...] Бургаастайн фермын буусад[...] рата һайхан нажарай үд[...] эхилээд, сэнгүү һүниин хар[...] болотор яһала олон зоной хү[...] зугаа, хурса мэргэн юрөөл, [...] гёо дуунай аялганууд таһ[...] гүй. Энэ найр зугаагай «а[...] эзэн» бууралтаһан һанш[...] үшөөл бэеэр шанга хэбэртэй, [...] рэн шарайтай, лаб һууһан [...] һанайнгаа энгэртэ «Ажалдаа [...] гарһанай түлөө» медаль яла[...] һан эхэнэр байгаа.

Энэмнай үнинэй комму[...] хамтын ажал дээрэ залуухан[...] һанһаа хойшо хүдэлһэн, [...] голдоо нэрэ хүндэтэй бо[...] Долгор Очировна Цыдыпова. [...] һэн үдэрэйнгөө 55 наһанай [...] һайндэрые тэмдэглэжэ, үетэ[...] хэдээ, айл аймагайнгаа зо[...] түрэл гарбалнуудые урижа, бүлөөрөө найрлаа юм.

Эндэ партиин аймагай ко[...] дэй түлөөлэгшэ алталмал ү[...] дээр барлагдаһан Хүнд[...] грамота Д. О. Цыдыповада [...] рюулаа.

Арба юһэтэй Долгор Цы[...] Бургаастайн һаалишадай [...] нэгэн байгаа. Хэдэн жэл үнг[...] бургаастайгаархинай Заг[...] сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ [...] хозтой нэгэдэхэдэнь, Долгор [...] дыпова баһал ахалагша һаа[...] наар томилогдоо һэн. Һүү[...] хорёод жэл соо Бургаастайн [...] лиин фермые хүтэлбэрилэ[...] ажаллажа, малша нүхэдөө [...] ридан, урагшаа дахуулһан [...] тэй юм. Теэд намтарыень [...] хэлээд яалтайб. Энэ юрын [...] эхэнэр үнгэрһэн гушан [...] жэлэй хугасаада Эхэ орондо[...] ехээр үгэхын түлөө хэды[...] оролдолго гаргааб! Һүни үд[...] халуун хүйтэниие илгарууз[...] гэхээр - хэды шударгыгаар [...] лаа гээшэб! Тэрээниие [...] ложо барашагүй.

Мэнэ һаяшаг совхозойнгоо [...] дэлениин хүтэлбэрилэгшэ [...] Чойнзоновой:

— Долгор Очировна, наһ[...] шье болоот, аятай зохидоор [...] ха эрхэшье олоот. Тиибэшье [...] бээ саашадаа шадал зэрг[...] фермээ хүтэлбэрилжэ б[...] һаатнай яахаб?—гэжэ һү[...] дань, Д. О. Цыдыпова иигэжэ [...] рюусаа:

— Иимэ ехэ найдабари [...] жэ байхадатнай яажа арса[...]

— Һайн даа, Очировна!..

«Һайн даа, Очировна!» хэлэгдэһэн хоёрхон үгэ хэды[...] ха түгэлдэр бэ! Эдэ үгэнүү[...] тын ажалда хаба хүсэеэ [...] хүнэй ашыень сэгнэнэ бэшэ [...] Иимэл зоригтой, иимэл ко[...] нистын алдар нэрэтэй малша[...] нүүд үргэн һайхан Эхэ нюта[...] эдеэнэй дээжэ—сагаан эдеэ[...] бадхан дэлбэрүүлжэ байхые [...] хадаа, үнэн зүрхэнһөө омо[...] хооршье, угаа баясамаар г[...] байгаа һэн.

Цэдэн БАЛДАН[...]
Хабаровскын партийна дээ[...] һургуулиин һурагша.

Урмашаа хонишод

Хяагтын аймагай Ранжуровай нэрэмжэтэ колхозой хонишод ажалайнгаа дүн согсолбо. Хонишодой суглаан дээрэ колхозой зоотехник нүхэр Максимов элидхэл хээ. Саһа ехэтэй, хүйтэн үбэл тэжээл дутамаг байбашье, хонишод үбэлжэлгые һайнаар үнгэргөө юм. Тэрэнэй ашаар хонишод түл олоор абаа, нооһо ехээр хайшалаа.

Комсомолец Виктор Жаркой гэгшын даадаг отара 100 хонин бүриһөө 100 хурьга абажа, гарзагүй һайнаар түлжүүлһэн байна. Энэ отарынхид хонин бүхэнһөө 3,2 килограмм нооһо хайшалһан байха юм.

Александр Жаркой түлгэ хонидые харууһална. Хонин бүриһөө 3,7 килограмм нооһо хайшалһан. Энэнь түсэбөөр хараалагдаһанда орходоо 700 граммаар дээшэ болоно.

Тэрэшэлэн Николай Аносов, Дарима Тэгшеева гэгшэдэй бригаданууд олон түл абаһаараа шалгарна.

Ажалдаа эрхим амжалта түйлаһан хонишодто нэмэлтэ түлбэри үгтэбэ. Жэшээнь, Николай Аносов 357 түхэриг, Алексей Аносов—455, Василий Жаркой 217 түхэриг мүнгэ, 19 хурьга абаха болонхой.

С. БУХАЕВ.

СИБИРИИН „НАРАНУУД"

Проект зохёодог инженернүүдэй аша туһаар хүнэй гартэ абтажа байһан Сибириин гол мүрэнүүдэй хүсэниинь жэлдээ мянган миллиард киловатт-час элшэ хүсэ үгэжэ шадаха юм.

Барагдашагүй элбэг баялигуудтай, угаа ехэ арга боломжонуудтай Сибириин дайда Ураалһаа Номгон далай хүрэтэр нэмжынэ. Тиибэшье эндэ байгаалиин зүгһөө тааруугүй нэгэ байдал үзэгдэнэ: Сибириин олонхи гол мүрэнүүд урда зүгһөө хойшоо урдажа, Мүльһэн далайда шудхадаг.

Обь, Енисей, Ленэ гэжэ ехэ мүрэнүүд хойшоо шэглэн харгылдаг. «Гидропроект» гэжэ Бүхэсоюзна институдай коллектив эдэниие саг үргэлжэ шэнжэлжэ байдаг. Тэрээндэл адли ехэ хүдэлмэритэй өмхинүүд бусад оронуудта үгы байха.

«Гидропроектын» экспедицинүүд Сибириин сэнхир харгынуудые алишье талаһаань—эхинһээнь адаг хүрэтэрнь шэнжэлээд, тэдэниие яажа «хазаарлаха» тухай түсэб зохёоно.

Инженернүүд тэдээн дээрэ хаалтануудые барижа, хүүюурэй хүсые электрын элшэ хүсэн болгохо, нуур далайнуудые [...] гооохо, гандадаг газарнуудые уһалха зорилго урдаа табина.

Сибириин ехэшье, багашье гол мүрэнүүдые комплексноор ашаглаха проект институдта зохёогдожо байнхай. Ондоогоор хэлэхэдэ, энергетикын, уһан замай, загаһа барилгын, городуудые, промышленна центрнүүдые уһаар хангалгын, хабарай үер зайсуулгын асуудалнууд нэгэмүһэн шиидхэгдэнэ гээшэ.

ОБЬ ДЭЭРЭХИ БАРИЛГАНУУД

СССР-эй Европодохи хубилахи ехэ ехэ мүрэнүүдые мүноо түлэг ашаглажа байгаа һаа, Сибириин ехэ гол мүрэнүүдые һая ашаглажа эхилбэ гээшэбди. Усть-Каменогорско, Бухтарминска, Новосибирскэ, Эрхүүгэй гидроэлектростанцинууд имагтал туршалгын барилганууд гэхэдэ болоно.

Сибириин ехэ мүрэнүүд тушаа түсгаар зорилго табигдана. Мүн Обь тушаа тиимэ зорилго бии. Нара ехэтэй, үрэжэлтэйшье, гандадагшье газараар элбэг аад, шииг нойто багатай Дунда Ази тээшэ хожом хожомоо тэрэнь годируулагдаха болоно.

«Гидропроектын» карта-схемэ дээрэ Обь мүрэнэй саашанхи хуби заяан тодорхойлогдонхой. Полярна сахариһаа холо бэшэхэнэ, Обиин адагта, элихэнээр тэмдэглэгдэһэн Салихардын гидравлическа станци түбхын түрүүн хүнэй анхарал хандуулна.

Зүгһөөр Обь дээрэхи барилга гансал Салихардын гидроузелаар хизаарлагдана бэшэ. Энэ мүрэн дээрэ, мүн тэрээндэ шудхадаг Иртыш, Бий, Томи, Катуни мүрэнүүд дээрэ багашаг таряад шахуу гидроэнергетическэ узелнүүд бии болохо юм. Иигэжэ хаагдаһан эдэ гол мүрэнүүд удаахан урасхалтай олон нуурнүүд болгогдохо Тиигэжэ тогтоогдоһон уһаниинь һүбаг ханаабуудаар ябуулагдажа, таряалан, хадаланда, саад. сэсэрлигүүдтэ гаргагдаха.

Обь, мүн тэрээндэ шудхадаг гол мүрэнүүд хамта дээрээ зуугаад миллиард киловатт-час электрын элшэ хүсэ жэл бүхэндэ үгэхэ юм. Энэ ехэ элшэ хүсэн баруун зүгтэхи индустриальна Ураалые хангаха байна.

АГУУЕХЭ ЭЛЕНТРОСТАНЦИНУУД

Обиин зүүн хүршэ бологшо Енисэй мүрэн хэмжээлэшэгүй ехэ баян юм. Өөртэнь шудхалаг Ангартаяа хамта Сибириин гидроэнергетическэ хүсэнэй хахадыень үгэжэ шадаха. Эдэ хоёр мүрэн жэлдээ 500.000.000.000 киловатт-час—1965 ондо Советскэ Союзай бүхы электростанцинуудай үйлэдбэрилһэнэй зэргэ электрын элшэ хүсэ гаргажа шадаха.

Эдэ хоёр мүрэн дээрэ оройдоол арбаад гидравлическа станци баригдахаар хараалагдана.

Тэдэнэй нэгэн—дүрбэ миллион хахад киловатт хүсэтэй Братска гидроэлектростанци—Ангар дээрэ баригданхай. Дэлхэй дээрэ нэгэдэхи һуури тэрэ эзэлнэ. Хилын саанахид тэрээниие инженерна баатаршалга гэжэ нэрлэдэг. Энэ станци промышленностьда, Зүүн Сибириин городуудта электрын элшэ хүсэ үгэдэг.

Енисей дээрэхи Красноярска ГЭС ерэхэ жэлдэ ашаглалгада оруулагдажа, түрүүшынгээ ток үгэхэ. Тэрэ таба миллион киловатт хүсэтэй. Енисейн эхиндэ Красноярскынхиин зэргэ Саянай ГЭС баригдажа эхилэгдээ.

Саянай ГЭС ашаглагдахадаа, Енисейн бусад гидроузелнууд шэнги нэгэн доро хэлэн асуудал шиидхэжэ шадаха. Тэрэнэй уһаар Сибириин хахал миллион гектар үрэжэлтэ газар уһалагдаха байна.

Братска ГЭС-ые бодхоһон дүй дүршэлтэй барилгашад Ангарые уруудаад хоёр зуун табяад модоной газарта угаа ехэ Усть-Илимскэ гидростанциие барижа эхилэнхэй. Эндэ баригдаһан үндэр хаалта мүрэнэй уһые зуун метртэ үргэжэ, Ангар ба Илим мүрэнүүдэй уһанай нюруу үргэхэ юм. Зүүн Сибириин карта дээрэ үшөө тэмдэглэгдээдүй байһан Илимск, Железногорск, Мүн Братск гэжэ гурбан герод хоорондоо уһан замаар холбогдохо.

Эдэ барилгануудай схемэ дээрэ үшөө табан ехэ гидроэлектростанци тэмдэглээтэй.

Түрүүшын ээлжээнэй эдэ гидроузелнууд Ангар болон Енисей мүрэнүүдэй байсата хабшалнууд дээрэ баригдаха юм. Энэ зуун жэлэй эсэс болотор эдэ гидроузелнууд ашаглалгада орохо гээд проект зохёогшод тухайлна.

ЕНИСЕЙН ХҮРШЭ

Сибириин хоёрдохи ехэ мүрэн Ленэ зүүн тээшээ харгылдаг. Тэрэ һаяшагайл проект зохёогшодой анхаралда абтажа байнхай. Ленэ мүрэн гол түлэб электрын элшэ хүсэ гаргадаг болохо юм. Гэбэшье хожомоо уһан зам болоходоо, Хойто далайн агууехэ замые гурба мянган километрээр богони болгохо.

Холын хүйтэн Яхад орон соогуур гараһан Ленэ мүрэн үшөөл хүсэд шэнжэлэгдээгүй.

«Гидропроектын» Ленинградтахи таһагай зохёоһон түсэбэй ёһоор Ленэ дээрэ гурбан ехэ гидравлическа станци баригдаха хараатай. Тэдэнэй нэгэниинь Советскэ Союзай эгээл ехэ электростанци болохо магад. Доодо-Ленэ дээрэхи «Супергигант» хорин миллион киловатт хүсэтэй байха. Тус бүридөө миллион киловатт хүсэтэй хорин гидроагрегат тэндэ хүдэлхэ.

Гурбан километр ута ханатай хаалта мүрэниие хүндэлэн гараха. Тиихэдэнь Лаптева далай дээрэхи Тикси бухтаһаа Якутск хүрэтэр мянга табан зуун километр утатай угаа ехэ нуур сөөрэм бии болохо. Мүн баһа гол мүрэнэй теплоходуудһаа гална, далайн томо онгосонуудай тамарха гүнзэгы һаба бии болохо.

Уһанда абтаха ехэ талмайһаа бэшэниинь бүгэдэндэ һайшаагдаа. Энэ асари ехэ станцида айхабтар [...] уһан хэрэгтэй болохо. Тэрэ [...] Доодо-Ленын далай суглуулха. [...] бүхыдөө жаран таба мянган [...] жан метр талмайтай сөөрэм бии [...] лохо юм.

Ленын дунда талань баһаа [...] гэжэ тоологдоно. Тэндэ Яхадай [...] Мухтуйска ГЭС-үүд баригдаха. [...] соогоо эдэ гурбан ГЭС зуун [...] миллиард киловатт-час элшэ [...] гаргаха. Тэрэшэлэн Ленэдэ шуд[...] Алдан, Майя, Олекма ба бусад [...] нууд мартагдаагүй. Тэдээн [...] олон арбаад хаалтанууд бариг[...] хүсэ ехэтэй хэдэн электрост[...] нууд багтаха. Тэдэнэр бултадаа [...] бириин энергетическэ саха[...] оруулагдаха юм.

Проект зохёогшод мүн лэ Бея[...] Зея мэтын гол мүрэнүүдые «за[...] лаха» түсэбтэй. Эдэ станцинүүд[...] тагайнгаа хэрэгсэлые хангаад, [...] гараһан элшэ хүсэеэ Сибириин [...] ригаар олон арбаад мянган ки[...] рэй газарта эльгээхэ юм. Ти[...] Сибириин аажам дайда дээрэ [...] рын элшэтэ наранууд манда[...]

Георгий БЛО[...]
АПН-эй научна шэнжэлэ[...]

РСФСР-эй Верховно Соведэй VII сесси дээрэ

ХҮДӨӨ НЮТАГУУДЫЕ БОЛБОСОН ТҮХЭЛТЭЙ БОЛГОХО ГЭЭШЭ САГАЙ ЭРХЭ МҮН

(Түгэсхэл. Эхиниинь 1-дэхи нюурта).

...тэмдэглэбэ. Энэ хэлээдээ Главцентрострой гэжэ организациин жэшээ дээрэ гэршэлэн ...руулаа. Энэ трест мүнөө 175 ... ондоо газарнуудта 1700 баригануудые нэгэн доро барижа ... Иигэжэ барилгын материалнуудынь, мүнгэ зөөринь, машина ...гэсэлнүүдынь эндэ тэндэ тарахай. Энэнь барилгые удааруулна.

Хүдөөгэй барилгын организацинуудые бэхижүүлхэ, барилгые территориин талаар бөөн бөөнөөр гу...хан хэдэг болохо гэээшэ манай ... зорилго мүн гэжэ депутат хэлэбэ.

РСФСР-эй хүдөө ажахын барил...да жэлһээ жэлдэ бүри ехэ мүнгэ зөөри һомологдоно гэжэ РСФСР-эй барилгын министрэй орлогшо В. М. ... хэлээ. Жэшээнь, гурбан жэл ... барилгын хүдэлмэринүүдэй хэмжээн хоёр дахин ехэ болоо. Теэд ...табан жэлдэ хүдөө нютагуудта ... ехэ барилга эрхилэгдэхэ байһые хараадаа абажа, министерствын организацинууд һүүлшын ... жэл соо хэгдээшэһээ гурба ... шахуу ехэ элдэб хүдэлмэри ...хэ ёһотой болоно.

Манай министерствын зургаанууд бии байгаа бүхы арга боломжонуудаа хүсэд хэрэглэнэгүй гэжэ сесси дээрэ зүб шүүмжэлэгдэбэ гэжэ нүхэр Гущин тэмдэглээ. Мүнөө дутагдалнуудаа зайсуулхын тула хэдэ хэдэн өмхидхэлэй-техническэ хэмжээнүүд бэелүүлэгдэжэ байна.

ВЦСПС-эй секретарь, хүдөө ажахын болон бэлэдхэлэй хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай профсоюзай ЦК-гай түрүүлэгшэ **И. Ф. Шкуратов** хүдөөгэй зоной культурна ажабайдалые улам һайжаруулгада профсоюзуудай ехэхэн үүргэтэй байһан тухай хэлээ. Профсоюзууд партийна, советскэ болон ажахын организацинуудтай хамта хүдөө нютагуудта культурын болон ажаһуудалай эмхи зургаануудые олоор байгуулха хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлгэдэ сэхэ шууд хабаадалсана, мүн хүдөөгэй ажалшадые гэр байрын, культурна ажаһуудалай талаар бүри һайнаар хангалгада хабаадалсана, энэ талаар предприятинуудай болон өмхи зургаануудай ажалшадай гаргалаг үүсхэл оролдолгые али болохоор дэмжэн хүгжөөнэ.

Депутадууд зүбшэн хэлсэнэ, дурадхалнуудаа оруулна

Тамбовско облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ **П. А. Забавников** иигэжэ хэлээ: партиин XXIII съездын Директивэнүүд культурна ажаһуудалай барилгын ехэхэн программа хараалба. Зүгөөр энэ хэрэгтэ урдань гүрэнэй зүгһөө мүнгэ зөөри багаар һомологдодог байһан ушарһаа Тамбовско областиин культурна болон ажаһуудалай эмхи зургаанууд республикынгаа нинтэ хэмжээнһээ хилээд гарадэжэ ябана.

Мүнөө үедэ хүдөө зоной культурна хэмжээн яһала дээшэлэ болонхой. Хүдөөгэй олохон ажалшад дүнда, дээдэ эрдэмтэй болоо. Тиимэһээ клубуудта, соёл культурын бусад эмхи зургаануудта ажаллаха мэргэжэлтэй кадрнууд хэрэгтэй байна гэжэ оратор тэмдэглэбэ. Мүн федерациин бусадшье областьнуудта иимэ кадрнуудай ехэ хэрэгтэй байһан тула Тамбовто культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин институт нээхэ тухай асуудал хаража үзэхыень депутат дурадхаба. Тамбов городтомнай тиимэ һургуулида ажалламаар хүнүүд бии. Ондоо тэһээ мэргэжэлтэдые урижа асараа һаа, гэр байрын, ажаһуудалай талаар хүсэд хангаха байнабди гэжэ депутат мэдээсэбэ.

Хабаровска медицинскэ институтын ректор депутат **С. К. Нечепаев** иигэжэ хэлээ. Манай Алас-Дурнын үйлэдбэрилгын хүсэнүүдэй хурдан түргэнөөр хүгжэжэ байһан дээрэһээ эндэ хүдөө ажахын үйлэдбэри бүри ехээр хүгжөөхэ шухала. Хүн зоной эрилтые хүсэд һайнаар хангахын тула эндэ овощ, хартаабха ехээр таридаг болохо, мал ажалай продуктнуудые бүри элбэгээр абадаг болохо ёһотой. Тиимэһээ Хүдөө ажахын министерство манай хизаарай хүдөө газарнуудта байрын болоод культурна ажаһуудалай барилга хэхэ ябадалда бүри ехэ мүнгэ зөөри һомолхо тухай асуудалые дахин шэнээр хаража үзэхэ зэргэтэй.

Саратовска областиин колхоз хоорондын барилгын зүблэлэй түрүүлэгшэ **Н. В. Лысункин** бусад областьнуудай колхоз хоорондын барилгын организацинуудай өөһэд дундаа социалис мүрысөө эмхидхэхэ тухай дурадхал оруулаа. Барилгын түс организацинуудай олохон шухала асуудалнууд шиидхэгдээгүй байна гэжэ үгэ хэлэгшэ тэмдэглээ. РСФСР-эй Хүдөө ажахын министерствын дэргэдэ «Госколхозстрой» гэжэ колхозуудта барилга эрхилхэ бүхэроссин кооперативна, ажахын тоосооной нэгэдэл эмхидхэхэ шухала байна.

* * *

Хүдөө зониие культурна ажаһуудалай талаар хангалгын предприяти, эмхи зургаануудые улам үргэнөөр байгуулха хэмжээнүүд тухай элидхэл тушаа болоһон үгэ хэлэлгэн августын 17-ной үдэшын заседани дээрэ дүүрээ. Хамтадаа 27 хүн үгэ хэлээ. Энэ асуудалай сесси дээрэ табигдаһан ябадал СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ табан жэлэй түсэбэй ёһоор партиин XXIII съездын шиидхэбэринүүдые болотоор бэелүүлжэ байһан ушар мүн гэжэ үгэ хэлэгшэд тэмдэглээ. Табан жэлэй түсэб дотор совет хүнэй байдал һайжаруулха тухай асуудал онсо ехэ һуури эзэлһэн байна.

Августын 17-ной үдэшын заседани дээрэ нүхэд **Г. И. Воронов, А. П. Кириленко, П. Н. Демичев**, РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **Н. Г. Игнатов**, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй гэшүүд, Россин Федерациин правительствын гэшүүд байлсаа.

РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо **К. Г. Пысин** түгэсхэлэй үгэ хэлээ.

Сессиин зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктаар РСФСР-эй Верховно Соведэй баталһан тогтоол дотор иигэжэ тэмдэглэгдэнэ: экономикын хүгжэн бэхижэһэнэй үндэһөөр хүн зоной ажабайдалые, хүдөөгэй ажалшадай культурна ажаһуудалые һайжаруулха тушаа нилээд хүдэлмэри республика дотороо хэгдөө. Энээнтэй хамта РСФСР-эй Верховно Совет иигэжэ тэмдэглэбэ: культурна ажаһуудалые хангалтын мүнөөнэй хэмжээн саг үргэлжэ ехэ болодог хүн зоной эрилтые, үшөөл хүсэд ханганагүй. 1966—1970 онуудта хүдөө нютагуудтаа культурна ажаһуудалай барилга саашадаа бүри ехээр эрхилхэ хэмжээ ябуулгануудые зохёон бэелүүлхэ хэрэгтэй гэжэ РСФСР-эй Верховно Совет тогтообо.

Хүдөөдэ культурна ажаһуудалай барилгые хүгжөөлгэдэ улам эдэбхитэйгээр хабаадалсахыень, дотоодынгоо арга боломжонуудые бүри хүсэд һайнаар хэрэглэхыень РСФСР-эй Верховно Совет бүхы колхозникуудые, совхозуудай хүдэлмэришэд болон алба хаагшадые, соёл гэгээрэлэй хүдэлмэрилэгшэдые, коммунальна ажаһуудалай эмхи зургаануудай болон предприятинуудай ажалшадые, нютагай Соведүүдэй депутадуудые, профсоюзна болон комсомольско организацинуудые уряалба.

Сесси мүн тэрэшэлэн РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указуудые баталһан, эдэниие баталха тухай элидхэлээр хуули, тогтоолнуудые абаһан байна. РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй секретарь депутат **С. Д. Орлов** указуудые баталха тухай элидхэл хээ.

(ТАСС).

АЖАЛШАДАЙ БЭШЭГҮҮДҺЭЭ

ШАМДУУЛХААР БОЛОО

Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан Бүхэроссин уран һайханай харалга болохоёо ойртожо байна.

Энээндэ зорюулан манай республикын соёлой министерство, хоровой общество уран һайханай коллективүүдэй хүтэлбэрилэгшэдые бэлдэхэ хүдэлмэри ябуулжа байнхай. Энэ жэлэй эхинһээ хойшо дүрбэн семинар үнгэргэгдөө. Энэ хадаа һуралсал болоно гээшэ ааб даа. Уран һайханай коллективүүдэй ударидагшадые клубай хүдэлмэри эмхидхэхэ дүршэлтэй болгохые оролдогдоһон байна. Семинарта хабаадагшадай олонхинь һуралсалдаа хананхатай, оролдосотойгоор хандадаг байгаа, юу хээ ойлгожошье бусаһан байха. Энээнэй хажуугаар зарим хүнүүд миин лэ саг үнгэргөөд гэдэргээ бусаа гэхэдэ алдуу болохогүй. Юуб гэхэдэ, соёлой эмхи зургаануудта хүдэлхэ хүнүүдые шэлэн олоходоо нютаг нютагуудта хайша хэрэгээр хандадаг зандаа. Үнгэрхэдөө дайралдаһан заримашуулые, бүри клубта хүдэлхэшьегүй хүнүүдые семинарта эльгээһэн байха юм. Үгышье һаа, клубта, соёлой эмхи зургаануудта хүдэлхэ бэлиг шадабаригүй хүнүүдые баалажа шахуу хүдэлгэдэг ушар үзэгдэдэг. Эгээл тиимэ хүнүүдые семинарта эльгээһэниинь ямар тоолхотой юумэн болохоб даа. Жэшээнь, Баргажанай, Захааминай аймагуудһаа иимэ хүнүүдые эльгээгээ.

Соёлой эмхи зургаануудта хүдэлгэхын тулада хүгжэм дуу мэдэхэ, тэрээндэ дуратай, бэлигтэй талаантай хүниие табиха шухала байһаниинь ойлгосотой бээз. Теэд Захааминһаа соёлой таһаг методист нүхэр Хамгушкеевае эльгээгээ. Теэд энэ хүн ямар хоорой коллективые хүтэлбэрилжэ шадахаб даа, хүгжэм, искусствые муу мэдэхэ аад.

Хүдөөдэ соёлой хүдэлмэри һайжаруулха тухай хөөрэлдэхэдөө, хэмжээ абахадаа, нэн түрүүн тэндэ хүдэлхэ хүнүүдые бэдэржэ олохо хэрэгһээ эхилхэ ёһотоймнай арсалтагүй. Тиин гэһээ зарим аймагуудай соёлой таһагуудай хүтэлбэрилэгшэд клубай хүдэлмэрилэгшэдэй семинарта хүнүүдые эльгээхэшьегүй байха юм. Бэшүүрэй, Ахын аймагуудһаа нэгэшье хүн ерээгүй.

Хатарай коллективүүдэй ударидагшадые бэлдэхэ хэрэг бүришье тулюур байна. Хүдөөгэй клубуудта хатар танца эмхидхэхэ хэрэг эгээл бэрхэшээлтэйнь юм. Дүршэл шадабаритай хүтэлбэрилэгшэд хомор. Энэ ушарые хараадаа абажа, семинар зарлагдаһан байгаа. Теэд аймагуудһаа 30 хүн сугларха ёһотой аад, оройдоо 11 хүн ерэһэн байна. Юун болоно гээшэб? Юһэн аймагуудһаа оройдоо нэгэшье хүн ерээгүй.

Аймаг аймагуудта, республикын түбтэ үнгэргэгдэхэ харалганууд ойртожол байна. Бэлэдхэлэй хүдэлмэри шангадхахаар саг ерээ.

Б. ЦЫРЕНДАШИЕВ,
Арадай творчествын байшангай директор.

АРСА ТЭРЭНГИИН ХАНГАЛШУУ

Хонишон эхэнэр мэгдүү түргэн гушаатай мориндоо гүйжэ ошоод габшагайханаар мордожо, дүрбэн ...багай шүүрүүлэн ябашаба. Гаража залуушуул юунэйшье болохые ойлгобогүй үлэбэд. Теэд ээжыгүй айлда үлэбэбди гэжэ нарилгагүй. Һабатай айрагһаань садараа ууҗа эхилбэ. Тэдэ нүхэрэйнье гү, али гэртээ ерээд байһан ...тэ хүхинэ. Һүүлээрнь газаа гарабад. Тугаарайнь дурамбайдагша добо хонидоор дүүрэшэһэн, мүнөөхи эхэнэрнай мориной шадал соо нэгэ бүлэг хонидые сэдашань ...мнаба. Хоёр гээһээ ниилэхээ ...һан хонидые захадажа ябаһан тэрэ эхэнэрые харахада ямар һайхан бэ. Талын буряад малшад ...шье бэрхэ, солбон зон гээшэб!

Үлэгшэ хонидоо байрашуулаад мүнөөхи эхэнэрнай бусажа ерэбэ. Морин дээрэ ябахадаа хорёодтой залуухан басаган мэтэ габшагай ... хүмнэй аяар 62 наһатай нютагай суута хонишон байбал.

— Ургын һалхи абаад хонидой байжа үгэнэгүй,—гэжэ тэрэ залуушуулые мэндэшэлбэ...

Буряадай габьяата артист Федор Сергеевич Ивановой һаяхан табиһан «Сагаан уулын хормойдо» гэжэ дуу хатарай сюитын нэгэ бүлэг тухай бидэ хөөрэнэбди. Ёһотой бэлигтэ зохёолшо хүн тухай хэлэхэдээ, тэрэнэй һүүлшын хүдэлмэриие дурдангүй гаража болохоор бэшэл. Энэ сюитэ дотор Федор Сергеевичэй саг үргэлжэ шэбшэжэ ябаһан олохон бодолнууд бэеэ оложо зураглагдаа.

— Уран бүтээл гээшэ национальна маяг хэлбэритэй байха ёһотой. Тэрэгүй һаа, искусствын зохёол боложо шадахагүй,—гэжэ тэрэ хэлэдэг. Тиихэдээ энэ национальна хэлбэриие өөрөө Ф. С. Иванов хатар дээрэ атаархамаар гаргажа шададаг шуу. Жэшээнь, тэрэхэн хонишоной гүйлгэжэ ябашаһан хойно, гэртэнь ороһон залуушуул айраг хэжэ уухадаа, ...ай юумэндэ өөһэдөө мэдэжэ орободи гэжэ нарилнагүй. Хэр... буряад бэшэ, ондоо яһатанай айлда иигэжэ зоргоороо болоо һаа, ээдэйнь дура ямараар гу...аха байгааб. Теэд буряад хүнэй заншал ондоо. Ууха, идихэ юумэ оложо, аргаа олоо ха даа бэрхэнүүд гээшэт гэхэл. Энэ хатар ямар юрын, ямар ойлгосотой гээшэб? Хүдөөгэй малшанай үдэр бүриин хэжэ байдаг нэгэ багахан үе сагые абажа ерээд, Иванов сценэ дээрэ табяа. Тиихэдээ ажабайдалые тэрэ зандань буулгаагүй. Ёһотой искусствын зохёол болгон хүгжөөгөөд, ажалша хүнэй баатар бэрхэ һүр һүлдые дуулан магтанал.

— Хатар соо яагаад ажал, хүнэй зан абари харуулжа болохо юм? Энэмнай наадан гээшэ ха юм даа!—гэжэ хэншье һанаха. Теэд Иванов сценэ дээрэ өөрын сюжедтэй, тусхай буряад маягтай зохёол бүтээдэг. Энэ хадаа ажабайдалые миин нюдөөр хараһан хэрэг бэшэ, харин досооһоонь ухашалжа, тэрэнэй гол баялигые гаргаһанай аша үрэ бшуу. Энээхэн өөрынгөө маягтай болохын тула тэрэ 1936 ондо Улаан-Үдын искусствын техникумэй драматическа отделени дүүргээд, сценэ дээрэ ажаллажа эхилһэнһээ хойшо оролдожо захалаа бэлэй. Намжил Балданогой «Хоёр нүхэд» гэжэ пьесын Шононой рольһоо захалаад, «Отелло», «Шулуута хадын эзэн», «Васса Железнова» гэхэ мэтэ суута зүжэгүүдэй гол рольнуудта тэрэ наадажа гараа. Тиихэдээ хүнэй зан абариие, тэрэнэй сэдьхэл бодолдоо һанажа ябадаг тэрээхэн нэгэ нюусые яажа зураглан харуулха ёһотойб гэһэн зүжэгшын гол хүдэлмэриие дабаха һургуули хэжэ гараа. Тэрэ үедэ һаяхан эмхидхэгдэһэн манай буряад театр саг үргэлжэ хүдөөгүүр ябадаг, зүжэгүүдээ зондо харуулдаг байгаа. Тиихэдээ тэдэ зүжэг наадаяа дүүргэжэрхёод, һүүлээрнь концерт табижа эхилдэг һэн. Энээхэн концертые театрайхид зоной эрилтые хангаха гэжэ һайн дураараа табидаг байгаа. Тэрээхэн концертнүүдһээ эхилжэ Федор Сергеевич Ивановой актерско бэлигэйнь үшөө нэгэ һалаа хүгжэжэ эхилээ һэн. Тэрэ буряад хатарнуудые зохёогоод, нүхэдтэеэ хамта өөрөө сценэ дээрэ харуулдаг болобо. Энэ хатар наадаланиинь жэлһээ жэлдэ улам хүгжэн, яаха аргагүй өөрын шэнэ маягтай. Хатаршан зоной нюдэн дээрэ үдэр бүри шахуу урган, бэеэ олобо. Тиихэдэнь 1939 ондо Ивановые драматическа бүлэгһөөнь болюулжа, театрай балетнэ бүлэгтэ оруулһан байгаа. Эндэ Федор Иванов мэргэжэл ехэтэй хатаршан Михаил Сергеевич Арсеньевтэй ажаллажа, эрдэмээ бүри дээшэлүүлбэ, бэлиг шадабаринь улам бүхэжэбэ.

1943 ондо буряадай театрта эгээл түрүүшынхеэ «Бахчисарайский фонтан» гэжэ балет табигдаа. Гирей хаанай дүтын нүхэр ба тэрэнэй эрхим дайшан Нуралиин рольдо Иванов наадаба. Эзэн хаанда нохой шэнги үнэн Нурали тэрэнэй захиралтаар Зарема һамгыень саазална. Энэ хатуу хэрэг бэелүүлхэ болоһон сэрэгшын досоо ямар бодолнууд ороо ёһотойб! Энэ хэрэгээ шиидхэжэ ерээд, хаанай урда ямараар тэрэ хатараа һэм!

— «Седьхэлэй үбшэндэ бү абта, хаамни! Олон юумэ бодожо бэеэ бү зобоо. Дайнда гара, тэндэл сэдьхэл бодолоороо амархаш! Шинии наһанайшни нүхэрэй амиинь таһалһан миниишье досоо хүндэл даа. Ябая хоюулаа!»

Иигэжэ хатарай хүсөөр Нуралиингаа хэлэжэ байһые Иванов зондо ойлгуулаа һэн. Ивановой эхи гаргаһан Нуралиин образой энэ тайлбарилгань Буряадай оперо ба баледэй театрта мүнөө болотор ябадаг.

Ямаршье уран бүтээлшэ ажал бүхэндөө һонирхолтой шэнэ юумэ бэдэрдэг, өөрынгөө маягые харуулдаг. Мүнөө театрайхидай гү, али уран һайханай бүлгэмэйхидэй һонирхолтой хатар харуулаа һаань, тэрэниие эмхидхэлгэдэ Иванов гар хүрөө гэжэ ойлгохо хүнүүд хүрэһөөр лэ мэдэдэг. Юундэб гэхэдэ, эндэ тэрэнэй өөрын хатар наадаанай маяг заатагүй бии байдаг. Энэ хатар зохёожо сценэ дээрэ табиха ажалдаа талаан бэлигээ зорюулхын урда Иванов «Хун шубуута нуур» гэжэ баледтэ Ротбартын, «Эсмеральда» баледтэ Квазимодын, «Жизельда» Гансын, «Игорь тайжа» оперодо Туманай рольнуудые өөрөө наадажа гараа юм. Энэнь тэрэнэй саашадаа хатар зохёон табиха ажалдань айхабтар туһатай байгаа. Улаан-Үдын үһан замайхидай хореографическа бүлгэм ганса буряад орондоо суурхаад байгаагүй, Москва хотодо болоһон олимпиада дээрэ илажа гараа һэн. Захааминайхид мүн лэ Москвада үнгэргэгдэһэн хүдөөгэй уран һайханай бүлгэмүүдэй наада харалган дээрэ нэгэдэхи һуури эзэлбэ.

Федор Сергеевич Ивановой хэһэн ажал ехэ. «Саяан уулын хормойдо» гэжэ оперын, «Свет над долиной» гэжэ баледэй хатарнуудые тэрэ зохёогоо. «Адуушанай дуун» гэжэ кино, «Анда нүхэд» гэжэ оперо шагнаагүй буряад хүн үсөөн байха. Тэдэнэй хатар, ёохорые энэл хүмнай табяа һэм шуу. Тэдэниие элдэб арадай хатар наадаанай дундаһаа гансал буряадай зохёол гэжэ хэншье илгаруулха. Энэ хадаа манай буряад искусствын ехэхэн түйлалта болоно. Тиихэдээ Федор Сергеевич Иванов өөрынгөө хатаршадые хара багаһаань, үхибүүн ябахаһаань хүмүүжүүлдэг зантай.

— Улаан-Үдын Октябрьска районой Пионернүүдэй байшан. 1-дэхи интернат һургуули намда ехэ туһа хүргэдэг. Тэндэ ехэ олон хатаршад—мэргэжэлтэд урган гараһан байха. Агын ба Усть-Ордын национальна округуудта шабинарни олон,—гэжэ тэрэ хэлэнэ. Федор Сергеевич тэдэ нүхэдтэеэ саг үргэлжэ холбоотой, хэжэ байһан ажалынь һонирхожо, туһалжа байдаг. Һаяхан тэрэ Агада «Сагаан уулын хормойдо» гэжэ дуу хатарай сюитэ табижа ерэө. Бидэ энэ зохёолһоо «Хонишоной хатар» гэжэ багахан бүлэг тухайнь дээрэ дурдаабди.

Ехэ һайнаар табигдаһан оперо шагнаад, балет ба хатар наада хараад гарахадаа, хүнүүд сценэ дээрэ мүнөө һаяхан болоһон үйлэ хэрэгүүдэй долгиндо абташоод лэ, ханэй ашаар элэ бүгэдые хаража баярлабабди гэжэ ехэ һонирхолгүй. Тэрэ хүн сценын саана үлэдэг. Федор Сергеевич Ивановой хуби заяан эгээл иимэ юм.

...Юрын буряад хүн ая ганга, арса тэрэнгиин үнэр гэр бэраандаа үүюулангүй удаан байжа шададаггүй. Тэрэ ая гангаяа, арсаяа ехээр бааюулжа, һайхан үнэрыень ойр зуураханшье һаа үнхидэн амилхадаа, бэеэ хүнгэдэн һэргэжэ, дорюун омог, сэдьхэл дүүрэн болошодог. Эгээл иимэхэн мэдэрэл Федор Сергеевич Иванов өөрынгөө табиһан хатар наадаар бидэндэ түрүүлдэг юм.

Д. ЭРДЫНЕЕВ.

Воронежой арадай хореографиин «Юность» гэжэ ансамблиин 10 жэлэй ой энэ жэлдэ гүйсэнэ. Залуушуулай ба студентнэрэй бүхэдэлхэйн 6 фестивалиин Москвада үнгэргэгдэхын урда тээ энэ ансамбль бүхэсоюзна конкурсын шанда хүртэһэн юм.

Ансамбльда хабаадагшад жинрээ 20-ёод наһатай.

Эдэнэр Европын хэдэ хэдэн оронуудай хүн зондо өөһэдынгөө уран шадабариие харуулаад, мүнөө Чехословаки ошохоор бэлдэжэ байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ансамблиин солистка 10-дахи классай һурагша Галя Капустина.

ТАСС-ай фотохронико.

«Воркутуголь» комбинадай Юнь-Яга гэжэ № 1 шахта түгэс оньһожоруулагдамал автомадаар зэбсэглэгдэһэн предприяти юм. Лава соохи нүүрһые малтан гаргахаһаа эхилээд, тэрэниие вагонуудта ашаха хүрэтэрхи хамаг ажалынь оньһожоруулагданхай.

Энэ шахта Заполяридахи шанаржуулагдамал нүүрһэ бүри ехээр малтан абадаг болохо хэрэгтэ ехэ туһа хүргэнэ. Шахтатай хамта ашаглалгада оруулагдаһан шанаржуулгын фабрика жэл бүри 1 миллион 200 мянган тонно нүүрһэ болбосоруулха аргатай.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Юнь-Яга № 1 шахтын шанаржуулгын фабрика.

ТАСС-ай фотохронико.

Худалдаа наймаанай һонин

ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР 67.600 ТҮХЭРИГ

Улаан-Үдэ городой столовонуудай трестын хүдэлмэрилэгшэд һайнаар хүдэлжэ, абаһан социалис уялгаяа амжалтатайгаар бэелүүлнэ. Трест бүхы дээрээ июлиингээ түсэб 105,2 процент дүүргэһэн байна. Городой арад зондо столово, ресторан болон буфедһээ 67600 түхэригэй эдеэ хоолой зүйл түсэбһөө гадуур худалдаһан байха юм.

Гурбадахи столовын коллектив арад зониие эдеэ хоолоор хангаха талаар һарынгаа түсэб 113 процент дүүргээ гэхэ гү, түсэбһөө гадуур 9800 түхэриг оруулһан байха. Тэрэшэлэн 9-дэхи, 8-дахи столовонууд, «Байгал» ресторан эдеэ һайнаар болбосоруулдаг дээрэһээ түсэбөө холоо үлүүлэн дүүргэнэ.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Городой Бульварна гудамжада баригдаһан «Теплоприбор» заводой хүдэлмэришэдэй байха 80 байратай гэр һаяхан ашаглалгада оруулагдаба. Тэндэ хилээмэ, булка, кондитерска зүйл, лабшаа, крупа, сай болон бусад худалдагдана.

Бульварна, Бабушкин гудамжануудай арад зон дүтэ магазинтай боложо амараа.

КООПЕРАТОРНУУДАЙ АМЖАЛТА

Республикын коопераорнууд эд бараа, эдеэ хоолой зүйл худалдаха июлиингээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Жэшээнь, Кабанскын аймпотребсоюз һарынгаа түсэбһөө гадуур 30 мянган түхэригэй эд бараа, эдеэ хоолой зүйл худалдаа. Тэрэшэлэн Прибайкалиин, Түнхэнэй, Бэшүүрэй, Яруунын, Захааминай, Хяагтын, Сэлэнгын болон бусад аймпотребсоюзууд һарынгаа түсэб үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

☆ ☆ ☆

Буркоопсоюзай правлениин ба гүрэнэй худалдаа наймаанай, потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай обкомой делегаци Яхадай АССР ошохоёо мордобо. Тэдэнэй тоодо Буркоопсоюзай правлениин гэшүүн Топорков, бэлэдхэлэй худалдаанай универсальна баазын директор Доржиев, Хэжэнгын совхозрабкоопой түрүүлэгшэ Амагаев, Сэлэнгын аймпотребсоюзай главна бухгалтер Санжиев, Зэдын аймпотребсоюзай Петропавловкын сельпогой наймаалагша Гомбоев гэгшэд ороно.

Делегаци хадаа Яхадай коопераорнуудтай хамта байгша оной түрүүшын хахадай социалис мүрысөөнэйнгөө дүн гаргахаһаа гадна, хүдэлмэриингөө дүй дүршэл халан абалсаха, социалис мүрысөөнэй шэнэ хэлсээ баталха юм.

Д. ДИМОВ.

АТОМНА ЭНЕРГЕТИКЫН ХҮГЖЭЛТЫН АРГА ЗАМУУД

Игорь МОРОХОВ,
Главатомай түрүүлэгшын орлогшо, техническэ эрдэмэй доктор

Ядро доторой элшэ хүсые хүнэй аша туһада хэрэглэжэ эхилһээр оройдоол арба гаран жэл боложо байна. Теэд энэ богонихон хугасаа соо иимэ ехээр хүгжэһэн эрдэмэй ямар нэгэн ондоо һалбари олохонь бэрхэтэй. Али нэгэн зорилгоор атомай элшэ хүсэнэй хэрэглэгдээгүй үйлэдбэриин һалбариие мүнөө нэрлэхэньшье бэрхэ болоо.

— Атомна горючяар хүдэлдэг энергетическэ оньһонуудые амгалан ажалда хэрэглэлгын дүй дүршэл юу харуулааб?— гэһэн асуудалгайгаар Главатомай түрүүлэгшын орлогшо, техническэ эрдэмэй доктор Игорь Мороховто АПН-эй корреспондент хандаһан байна.

— Атомай элшэ хүсэ хэрэглэлгын дүй дүршэлһөө ямар тобшолол гаргахада болоноб гэжэ асууна аабзат. Энэтнай товшохон хөөрөөгөөр дүүрэн харюу үгэхын аргагүй, ехэхэн асуудал байна. Тиибэшье гол шухала үрэ дүнгүүдыень тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Хүн түрэлтэнэй обществын хүгжэлтэтэй хамта ажалай бүтээсын хэмжээн дээшэлдэг. Теэд энэ ушар элшэ хүсөөр үйлэдбэриин хэр зэргэ зэбсэглэгдэһэнһээ дулдыдадаг ха юм. Электрын элшэ хүсэ хэрэглэхэдэ үлэмжэ бэлэн байдаг.

Үйлэдбэридэ, мүн ажаһуудалда хэрэглэгдэдэг электрын элшэ хүсэнэй хэмжээн хадаа түс түс оронуудай хүгжэлтые харуулдаг, ажана байдалайнь хэм хэмжүүр болодог гээшэ.

Электрын элшэ хүсэ гаргахын тула атомай элшэ хэрэглэжэ туршаһан сагһаа хойшо эрдэмтэд, инженернүүд яһала ехэ дүй дүршэлтэй болоо. Тиихэдээ атом доторой хүсэнүүдые хайшан гэжэ электрын элшэ хүсэн болгохо тухай асуудалда тэдэнэр харюу үгэжэ шадаха байна. СССР-тэ, мүн бусад оронуудта хэдэн арбаад атомна электростанци хүдэлжэ байнхай. Тиин мүнөө атомна энергетикэ хадаа техникын бэеэ даанги һалбари болоод бүридөө гэхэдэ болоно.

Атомна электростанцинууд найдамтайгаар хүдэлдэг, ашаглахада аюулгүй байһанаа харуулаа. Тиибэшье мүнөө тэдэниие олоор барижа эхилхэ тухай лаб тобшолол гаргахын аргагүй. Түлишөөр хүдэлдэгүүдтэ орходоо атомна электростанцинууд алмалта ехэтэй юм. Тиимэһээ атомна энергетикэ дэлгэрүүлхэдээ, түбхын түрүүн энээниие хараада абаха хэрэгтэй.

Алишье талаарнь тооложо үзэхэдэ, ойрын табан жэлдэ атомна энергетикэ СССР-эй Европын хубида хүдэлдэг мүнөөнэй түлишөөр хүдэлдэг станцинуудай гаргадагай шэнээн электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг болохо.

— Атомна электростанцинуул ямар алмалтануудые хэхэб?

— Энэ түбхын түрүүн атомна реакторай хүсэнһөө, хайшан гэжэ ядерна горючи хэрэглэһэнһээ болохо. Нэгэ гү, али хоёр атомна реакторһаа бүридэһэн 600—800 электрическэ мегаватт хүсэтэй атомна электростанци нүүрһөөр хүдэлдэг мүнөөнэй электростанциин гаргадагай шэнээн сэнтэй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилжэ шадаха гэжэ элирэнхэй.

— Атомна электростанцинуудта ямар түхэлэй реактор хэрэглэбэл дээрэб?

— Энэ асуудалда юрэнхы харюу үгэжэ болохогүй. Орон бүхэнэй онсо өөрэ арга боломжонуудһаань атомна энергетикын ерээдүйнь тодорхойлогдоно гээд баталан хэлэхэдэ болоно.

Атомна станцинуудай проект зохёолгын, тэдэниие барилгын ба ашаглалгын талаар олдоһон дүй дүршэл, промышленностиин арга боломжонууд, али нэгэн оронда бии байһан ядерна горючиин «ассортимент» өндэ шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ.

Ойрын 5 жэлдэ Советскэ Союзда даралта доро хүдэлдэг корпусной түхэлтэй реакторнууд ехэнхидээ хэрэглэгдэнэ. Багаханаар шанаржуулагдаһан ураан тэрэнэй ядерна горючинь болохо юм. Нововоронежско АЭС-эй нэгэдэхи таһагта энэ түхэлэй реакторые хүдэлгэхэдэ найдамгайшье, хүсэ ехэтэйшье байһанаа харуулаа.

Тиихэдээ атомна станцинуудай арга боломжонь, атомна реакторнуудһаа гадна, энергетическэ түхеэрэлгэнүүдэй, тусхайлхада, турбогенераторнуудай найдамтайгаар хүдэлһэнһөө ехэнхидээ дулдыдана гэжэ дүй дүршэл харуулаа.

СССР-тэ атомна электростанцинуудые барилга ба ашаглалгын дүй дүршэл хадаа ороной минеральна түлишөөр дуталдадаг газар нютагуудта атомна электростанцинуудые олоор барижа эхилхэ тухай шиидхэбэри абаха арга олгоно.

Атомна электроэнергетикэ ядерна элшэ хүсые ашаглаха талаар үлэмжэ һайн эрхэ нүхэсэл, ороной хүгжэлтын шэнэ табан жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан экономическа зорилгонуудые шиидхэлгэдэ горитойхон оруулалта болоно.

Гэбэшье атомай элшэ хүсэ ашаглалгын арга боломжонуудые гансал «ехэ» энергетикээр хизаарлаа һаа, буруу болохо байна.

Байгаалиин үнэтэ баялигуудаар элбэг ороной заха холын газар нютагуудые ашаглаха, хүгжөөхэ хэрэгтэ арба гү, али хэдэн арбаад мянган киловатт хүсэтэй бага атомна электростанцинууд ехэхэн үүргэ дүүргэжэ шадаха байна.

Тиимэ нютагуудта холоһоо түлишэ асарагдахадаа, электрын элшэ хүсэ абалга үнэтэй болодог. СССР-эй холын хойто болон зүүн-хойто зүгэй нютагуудта нүүрһөөр хүдэлдэг гү, али дизельнэ электростанцинуудайхида орходоо атомна электростанцинууд һураггүй хямдахан сэнтэй электрын элшэ хүсэ гаргажа болохо гээд инженернэ болон экономическа тооцолгонууд харуулаа.

Суднануудта атомай элшэ хүсэ хэрэглэлгын дүй дүршэлһөө һургаал абамаар. Дэлхэй дээрэ тон түрүүн СССР-тэ бүтээгдэһэн «Ленин» гэжэ атомоход зурган жэлдэ мүльһэн далай соогуур онгосонуудта харгы гаргажа ябахадаа, олон мянган милиин зам гаталһан байна. Энэ үе соо ледокол нэгэл удаада ядерна түлишэеэ нэмээһэн. Энэ дүй дүршэл хадаа шэнэ табан жэлдэ хүсэтэ атомна ледоколнуудые олоор барижа эхилхэ тухай шиидхэбэри абаха арга олгоо.

Атомна энергетикын эгээл шэнэ һалбаринь космическа (замбуулинай) энергетикэ болоно.

Атомна элшэ хүсэн манай ороной үйлэдбэриин ба соёл культурын бүхы һалбаринуудта үргэнөөр нэбтэрүүлэгдэнэ.

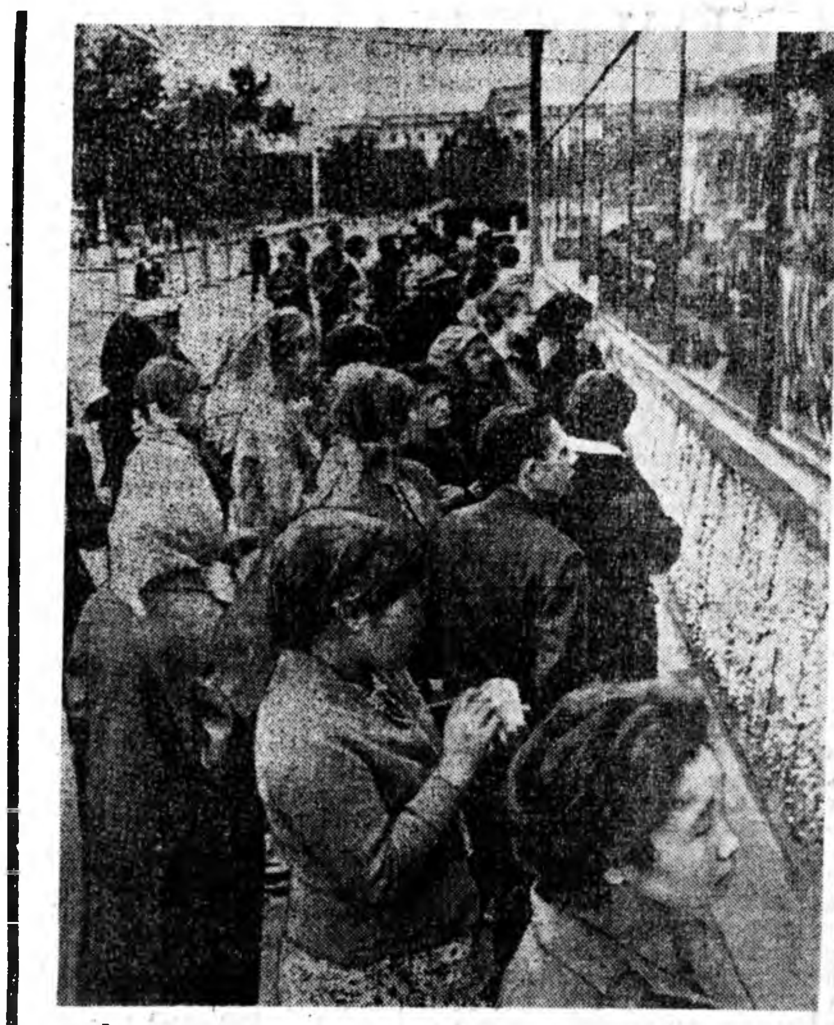
Ядерна элшээр хүдэлгэгдэдэг оньһонуудые хэрэглэнгүйгөөр мүнөө нефть, газ болон бусад ашагта малтамалнуудые бэдэрхын аргагүй. Тэрэнэй ашаар малтамалнууд түргөөр олдодог, ашагта малтамалнуудай ба газарай хүрьһэнэй байгууламжа шэнжэлэгдэдэг гээшэ.

«Луна-10» гэжэ хэмэл одон дээрэ тодхогдоһон оньһонуудай хүсөөр Һарын нюруугай бүридэл шэнжэлгын үрэ дүнгүүд энээнэй жэшээ болоожо үгэнэ. Олон һудалтай гамма-спектрометрээр Һарын хүрьһэнэй шорой абхуулангүй, тэрэнэй хүрьһэнэй бүридэлые шэнжэлжэ шадаггаа.

Тиимэһээ шэнэ табан жэлэй зорилгонуудые шиидхэлгэдэ атомай элшэ хүсэнэй нилээд ехэ үүргэ дүүргэхэ байһаниинь дамжаггүй.

(АПН).

ФОТО-ЗУРАГУУД, АЖАБАЙДАЛ

Фотовыставкын дэргэдэ.

Буряадай журналистнуудай Союзай Буряадтахи отделениин эмхидхэһэн фото-зурагуудай выставкын 1-дэхи тур хаагдаба.

Буряад ороной ажабайдал, тэрэнэй үзэсхэлэнтэ байгаали, Байгал далай—эдэ бүгэдэ бултадаа фото-зурагууд дээрэ харуулагдаба Зураг бүхэн өөрын шэнжэтэй, өөрын удхатай, өөрын хэлбэритэй. Теэд ямарынь һайн, ямарынь мууб? Выставкын жюриин шиидхэбэрине олоной һонорто табихынгаа урда тээ выставкэ харагшадай һанамжа дурадхалнууд тухай хэдэн үгөөр хэлэе.

Выставкэ харагшадай һанамжаяа бэшэһэн дэбтэрнүүд урдамнай хүбхылдэнэ.

«Ехэ һонин выставкэ эмхидхэгдээ, олон зурагууд шадабаритай бэрхэ гараар хэгдэһэн». «Фото-зурагуудые хэдэг хүнүүд саагуур, гүнзэгыгөөр харадаг болоо байна...»

Хүнүүдэй һанамжа дурадхалаа бэшэһэн дэбтэрые ирахада, энэ выставкые хүнүүд ехэ һайшаагаа гэжэ ойлгонобди. 100 мянга шахуу хүн энэ выставкэ хараһан байна. Тиин хүн бүхэн өөрын нюдөөр харана ха юм даа. Эдэ дэбтэрнүүд соо выставкые гансал һайшааһан тухайдаа хүнүүд хэлэнэ бэшэ, харин олон һанамжа дурадхалнуудые оруулна, бэе бэетээ арсалданашье. Тиимэ хадаа выставкын зурагууд хүнүүдтэ бодомжо түрүүлһэн байна гээшэ аабза. Энэ выставкэдэ 17 хүнүүдэй буулгаһан 240 зураг харуулагдаба. Дүршэл шадабарингаа талаар бүгэдэндэ мэдээжэ болоһон манай газетын корреспондент Ф. Ф. Сорокинһоо эхилээд пионернүүдэй байшангай фотокружогой гэшүүн һурагша Сережа Константинов, Витя Левашов хүртэрөө фотодо дуратай хүнүүдэй шадабари харуулагдаба.

Иимэ выставкэ хоёрдохёо эмхидхэгдэжэ байна. Тиимэһээ энээнние түрүүшынхитэйнь сасуулха аргатай байнабди. Олон хүнүүд творческо талааараа ехэ ургаа гэжэ энэ выставкэ харуулба.

Манай республикын ажабайдал, тэрэнэй культура, гайхамшагта хүнүүд эндэ дэлгэрэнгыгээр харуулагдаба Фото-зурагуудые харахадаа, Буряад орон соогуур аяншалһан мэтэ болохо юм. Тиимэ хадаа фото мастернууд мүнөө үеын ажабайдалтай зэргэ алхална, үдэр бүри мүндэлэн гаража байгаа шэнэ юумые хёрхоор адаглан харана ха юм.

Хүн бүхэн өөрынгөө нюдөөр харадаг, шадабарингаа зэргээр буулгадаг ха юм. Жэшээнь, Сергей Доржиев түрэл Буряад оронойнгоо байгаалида ехэ дуратай һэн туладаа тэрэнние харуулдаг бшуу. Петр Яхновецкиин зурагуудые харахада, тон ондоо байдаг. Багахан юумэн сооһоо ехэ юумэ харуулдаг—иимэ шадабаритай хүн. Федор Сорокиң бүгэдэндэ мэдээжэ болоһон фотограф Һайн һайн зурагуудынь түбэй газетэнүүдтэ гарадаг. Бэрхэ, мэргэн, зохёолшо-фотографуудай зурагууд тухай хэлэхэ болоо һаа, ехэ олон, тэдэнэй олониинь республикын газетэнүүдэй хуудаһанда гараһан.

Иимэ выставкын эмхидхэгдэһэниинь ехэ һайшаалтай. Мэргэн шадабаритай залуу хүнүүд урган гаража ябана гээд энэ выставкэ харуулба. Бүтэдэ дээрээ энэ һайшаалтай байгаашье һаа, өө мөөгүй, хуу һайн байгаа гэхын аргагүй. Зарим ушарта нэгэл темэ хэдэ хэдэн дахин харуулагдадаг байна.

Фотодо дуратайшуул тусхай зүбшэл абажа байна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

Республикын байдал мүн лэ дутуушагаар харуулагдаа. Гадна совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан аад, тэрээндээ арай хүрөөгүй юумэнүүд бии. Саашадаа энэ хэрэгые улам һайжаруулхын тулада Улаан-Үдэдэ фотоклуб нээгээ һаа, таарамжатай гээд хүнүүд һанамжална.

Выставкын жюриин тогтооһоной ёһоор конкурсдо хабаадагшад иимэ шангуудые абаба: Петр Яхновецкий, Виталий Зоркин, Вячеслав Колосов, Сережа Константинов, Сергей Доржиев гэгшэдтэ 1-дэхи зэргын диплом, үнэтэ шан үгтэбэ, выставкые эмхидхэгшэ, жюриин түрүүлэгшэ Ф. Ф. Сорокин 1-дэхи зэргын диплом, үнэтэ шан абаба. Журналистнуудай союзай фотосекциин түрүүлэгшэ Л. Я. Хайдуров 2-дохи зэргын диплом, шан абаа. Николай Фараносов, Виктор Ахмадеев, Самбу Цыдыпов, Антон Мантаев, Саша Мисник, Раиса Эльясова, Павел Бурмакин, Саша Воронов гэгшэдэй зурагууд хоёрдохи зэргын дипломоор тэмдэглэгдэбэ.

Юрий Извеков, Витя Левашов, Коля Савенко, Петя Ефимов гэгшэд гурбадахи зэргын диплом абаба.

Э. ЛЕОНТЬЕВА.

Буряадай журналистнуудай холбооной III съездын нээгдэхэ тухай

Буряадай АССР-эй совет журналистнуудай холбооной III съезд КПСС-эй обкомой ехэ зал соо августын 19-нэй 14 часта нээгдэхэ.

Делегадууд болон айлшадай ерэһые фойе соо 13 часһаа тэмдэглэжэ эхилхэ. Телефонууд 25-41, 38-30, 45-77.

Журналистнуудай холбооной правлени.

Аха дүүнэр-сибириинхидтэ

Августын 26-һаа сентябриин 4 хүрэтэр Эрхүү хотодо, Эрхүүгэй областьдо Эстониин искусствын декада үнгэргэгдэхэнь. ТАСС-ай корреспондентдэ РСФСР-эй Культурын министерствэһээ мэдээсэһэнэй ёһоор, аха дүү Эстониин искусствын 400 ажал ябуулагшад Сибириин 7 город, хүдэлмэришэнэй тосхонуудта—Эрхүүдэ, Братскда, Ангарскда, Усольедо, Черемховодо, Шелеховтэ, Усть-Ордада хүрэжэ, 90 концерт табиха. (ТАСС).

ГАЙТАЙХАНААР НААДАБА

Футболоор Россин Федерациин зургаадахи зонодо наадагдадаг «Б» классай мастернуудай түрүү һуури эзэлхын түлөө ээлжээтэ нааданда Улаан-Үдымнай «Сэлэнгэ» команда өөрынгөө талмай дээрэ Павлодар городой «Иртыш» командатай уулзаба.

Энээнэй урда манай футболистнар Семипалатинскын «Цементник» командатай наадахадаа 1:1 очкотойгоор тэнсэжэ, 24 очкотой болоһон байгаа. Тиихэдээ байдалаа нэгэ бага һайжаруулжа, зургаадахи һууриһаа дүрбэдэхи һуурида гараһан юм. Тииһээ тиитэр Ангарскын «Старт», Прокопьевскын «Шахтер» команданууд баһал тэды очкотойнууд байһан. Гээшье һаа, сохигдоһон, алдагдаһан бүмбэгөөрөө манайхинһаа доро байдалтай байһаараа хойшо гараа.

Томск городой республиканска категоритой судья Михаил Мучник гэгшын жэмбүүрдэхэтэй зэргэ команданууд нааданай талмай дээрэ гарабад.

Улаан-Үдын футболистнар хүрэһөөр айлшадайнгаа воротада добтолжо, хоёр минутын үнгэрөөдүй байтар Борис Крыласов (№ 11) «Иртышэй» хамгаалагшын хэһэн алдууе һамбаашалан, братарь Владимир Лукачай гүйжэ ерэхэһээнь урид ээзгүй ворота руунь бүмбэгэ сохижо оруулаа.

Нааданай наймадахи минутада талмайн зүүн захада наадажа байһан Борис Крыласов мүн лэ айлшадайнгаа хамгаалагшын алдууе һамбаашалан, «Иртышэй» ворота руу хоёрдохи бүмбэгэ сохижорхёо. Тингэжэ 2:0 тоотой болоһон байха юм.

«Иртыш» командын добтологшод «Сэлэнгэ» командын хамгаалагшадай урдаһаа тулажа, юушье хэжэ шадаагүй. Михаил Гончаров, Юрий Бутырин, Александр Котельников, Валерий Выборов гэгшэд найдамтайгаар наадажа, айлшадай хэһэн добтолгые воротадаа дүтэ табяагүй.

34-дэхи минутада айлшадай ворота руу үшөө нэгэ бүмбэгэ алдагдашоо. Тэрэниие Владимир Бутырин (№ 9) сохёо. Талмайн эзэдэй команда 3:0 тоотойгоор забһарлалгада амархаяа гарабад.

Нааданай хоёрдохи хахад түрүүшынхиһээ нэгэ бага дороор эхилээ. Хоёр командын добтологшод бүмбэгэ сохиходоо сэхэ залажа шадаагүй, нааданиинь удаан үргэлжэлөө.

Хоёрдохи хахадай 76-дахи минутада Улаан-Үдын добтологшод үшөө нэгэ бүмбэгэ сохихо олоһон байна. Виктор Сенотрусов тэрэ бүмбэгэ айлшадай воротада сохижо оруулаа. Нааданай 4:0 боложо, «Сэлэнгэ» команда илаба. Тиигэжэ нааданай табла дээрэ үшөө хоёр очко бэшүүлһэн болоһон. Тиихэдээ сохигдоһон, алдагдаһан бүмбэгэнүүдэйнь байдалые заһаруулһан байха.

Энэ нааданай удаа улаан-үдынхид 26 очкотой болоо. Ниитэ манай команда нааданай хоёрдохи эрьесэдэ наадаһан бүхы нааданда 31 бүмбэгэ сохиһон, бүмбэгэ өөһэдынгөө ворота алдаһан болоно.

Мүрысөөнэй нэгэдэхи эрьесэдэ «Сэлэнгэ» команда Павлодар городто наадахадаа энэ командые баһа 4:0 тоотойгоор илаһан. Мүн хоёрдохи эрьесэдэ тэдэнэй дахяад тэды очкотойгоор шүүбэ.

Энэ нааданайнгаа һүүлээр манай футболистнар августын 20-һоо эхилжэ, ороной түрүү һуури эзэлэлгын финальна наадануудта хабаадалсаха байна. Тэрэ нааданиинь Москвада үнгэргэгдэхэ. Тэндээ Белоруссиин, Москвагай, кавказиин, Прибалтийска командануудтай уулзаха.

РСФСР-эй түрүү һуури эзэлэлгын ээлжээтэ наадан августын 31-дэ болохо юм. «Сэлэнгэ» командамнай өөрынгөө талмай дээрэ Комсомольск-на-Амуре городой «Авангард» командатай уулзаха байна. Киселёвскын «Труд» командатай августын 21-дэ наадаха байһан аад, тэрэнь сентябриин 18-да болохоор хойшолуулагдаһан. Рубцовскын «Торпедо» командатай августын 26-да наадаха байһанаа, октябриин 2-то Улаан-Үдымнай стадион дээрэ наадаха.

Сентябриин 4-һөө «Сэлэнгэ» командамнай Прокопьевск, Бийск, Новокузнецк городуудта ошожо, «Шахтёр», «Прогресс», «Металлург» командануудтай уулзаха байна.

Н. ИВАНОВ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: айлшадай командын вратарь Белый гэгшэ хоёрдохи бүмбэгэ өөрынгөө ворота сооһоо гаргажа байна.

Л. ХАЙДУРОВАЙ фото.

ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО — ЗАМБИ ТҮБИИН ЗҮГ ЗҮБХИС БҮХЭНҺӨӨ — ТЕЛЕГРАФ ТЕЛЕФОН РАДИО

Совет-Гвинейн хэлсээн

КОНАКРИ, августын 17. ТАСС-ай корр. Ф. Конопихин иигэжэ дамжуулба: Гвинейн информациин алба хүтжөөхэ хэрэгтэ туһа хүргэхөөр хараалһан Совет-Гвинейн хэлсээн эндэ баталагдаа.

Гвинейдэхи СССР-эй посольствын советник А. Ф. Титов ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө иигэжэ мэдээсэбэ: Гвинейн гүйлтын үндэһөөр Советскэ Союз кинопроекторнуудые, мүн бусад түхеэрэлгэнүүд, хүдөө нютагуудта фильм харуулхануудэл аппаратура Гвинейдэ үгэхэ болоо. Совет тала «Москвич» автомобиль, гурбан «Волга» автомобиль, фильмүүдые буулгаха, тааруулан бэлдэхэ оньһон түхеэрэлгэ болон бусад материалнуудые эльгээхэ байна. Совет талаһаа түлөөһэгүйгөөр үгтэхэ бүхы материалнууд 100 мянган түхэригэй сэнтэй болохо.

Бүдүүлиг бомбодолго

ХАНОЙ, августын 17. (ТАСС). Урда Вьетнамай нэгэ тосхоной амгалан зониие американска түримхэйшүүлэй олоор хюдаһан ябадал эрид буруушааһан мэдүүлгэ ВИА агентство тунхаглаа. Тус агентствын дамжуулһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, августын 9-дэ американска хоёр самолёт Каунхием тосхониие (Куантхо провинци) бүдүүлигээр бомбодоо. Энээнһээ уламжалан 200 шахуу хүн алуулһан, шархатаһан байгаа.

Гэм зэмээ картада... тохоно

ВАШИНГТОН, августын 17. (ТАСС). Американска авиаци Камбоджын деревниие 2-дахин бомбодоһон байна. Энэ ушар баримтые Холбоото Штадуудай правительствын түлөөлэгшэ хуулита ёһоор мэдэрээ.

Американска бомбардировщигууд июлиин 31-дэ, августын 2-то Камбоджын Тхулок Трач гэжэ тосхон дээрэ бомбонуудые хаяһан юм. Гүрэнэй департаментын хэблэлэй асуудалнуудые дааладаг түлөөлэгшэ Р. Макклоски гэгшэ Камбоджын газар дээрэ США-гай ВВС-эй самоледуудай ушаруулһан үхэл хосорол ба һандаралнууд тушаа США-гай правительствын «шаналжа байһые» үсэгэлдэр элирхэйлэн мэдүүлбэ.

Камбоджын газарые зэрлиг бүдүүлигээр бомбодоһонһоо шалтагаалан, Камбоджын ямаршье гэмгүй гражданинуудай хосорһоной түлөө, һуурин тосхоной һандаргагдаһанай түлөө бүхы зэмые гүрэнэй департаментын түлөөлэгшэ картада... тохобо. Макклоскиин хэлэһэнэй ёһоор, Тхулок Трач тосхониие Камбоджын газаа тээ байһаар харуулһан картанууд американска правительствада бии байгаа юм ха.

Камбоджын мэдүүлгэ

ПНОМ-ПЕНЬ. (ТАСС). «Камбоджын территориин бүтэн бүрин байлгала тон харшаар хандадаг байһыень гэршэлһэн США-гай гүрэнэй департаментын мэдүүлгые Камбоджын хаанта правительство зэбүүрхэн буруушаана»,—гэжэ Камбоджын правительство мэдүүлбэ.

Индонезиин правительствын программа

ПАРИЖ. (ТАСС). Генерал Сухарто Индонезиин парламентын сессиин нээгдэхэдэ эльгээһэн элидхэл дотороо Индонезиин шэнэ правительствын ажал ябуулгада хабаатай программа найруулба. Тэрэ элидхэл дотор хэлэгдэһэнэй ёһоор, Индонезиин правительство ороной экономикын байдалые һайжаруулха, бэеэ даанги ба элэбхитэй гадаадын политика баримталан бэелүүлхэ һанаатай. Индонези империализмда эсэргүү тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэ байха. 1968 ондо орон доторнь бүгэдэниитын һунгалта үнгэргэгдэхэ гэжэ мүн лэ тэмдэглэгдэнэ.

КПГ улам бэхижэнэ

БЕРЛИН, августын 17. (ТАСС). «ФРГ-гэй правительствын үһөө хяһаанай политика баримталан бэелүүлхэ, дэлхэйн хоёрдохи дайнай дүнгүүдые атомна зэбсэгэй туһаламжаар Баруун Германиин империализмын аша туһада хазагайруулан хубилгаха аргатай байхынь тула коммунис партиие хориһон юм. Гитлеровскэ генералнуудай атомна зэбсэг хэрэглэдэг болохо гэһэн хүсэл эрмэлзэлгые, милитаризмын ба үһөө нэхэлгын хараа бодолые буруушаадаг эбсэшэгүй тэмсэлшэ байһан тулада КПГ хоригдоо бэлэй»,—гэжэ КПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь М. Рейман «Нойес Дойчланд» газетэдэ бэшэһэн.

КПГ-е хориһон ябадал ФРГ-дэхи конституциин байгуулалтые усадхаха шиидхэхы алхам болоһон байгаа. Мүнөө сэрэгэй монополинууд ба Эрхардын правительство конституци огголон болюулха, онсо хуули гаргадаг диктатура тогтоохые оролдоно гэжэ М. Рейман тэмдэглэбэ.

Мүрдэлгэ гүрдэлгын хэгдэбэшье, КПГ-е хориһон ябадал болюулхын түлөө хүдэлөөн Баруун Германида улам ургаан дэлгэржэ байнхай. Юундэб гэхэдэ, КПГ бол эб найрамдалай, демократиин ба арад зоной социальна эрхын түлөө тэмсэлдэ элэбхитэйгээр хабаададаг юм гэжэ КПГ-гэй ЦК-гай нэгэдэхи секретарь ажаглаба.

КПГ-е хорилго болюулхын түлөө

ПАРИЖ, августын 17. (ТАСС). Франциин Коммунис партиин делегаци Париждахи ФРГ-гэй посольстводо ошожо, КПГ-е хорихоёо болихо эрилтэ табиһан меморандум Баруун Германиин правительствада дамжуулхын тула барюулаа.

Германиин Коммунис парти тэбхэр арбан жэлэй урда тээ, 1956 оной августын 17-до, хоригдоһон байгаа. Энэ ойтой дашарамдуулан, Франциин Коммунис парти өөрынгөө эрилтые—демократическа партиин ажал ябуулга хорижо хархис бүдүүлиг ааша гаргаһан ябадал болюулха гэһэн эрилтээ дахинаа дабтан табина гэжэ меморандумай авторнууд һануулба.

ФРГ-гэй консульствонуудай байһан Франциин бүхы городуудтахи Франциин Коммунис партиин нютагай эмхинүүд иимэ ябуулганууды хээ.

НАТО-гайхидай һуралсал

ЛОНДОН, августын 16. (ТАСС). Атлантиин далайн хойто, зүүн районуудта сэрэгэй һуралсал үнгэргэгдэжэ байна. Элээндэнь НАТО-гай сэрэгэй 31 корабль, 15 мянга шахуу солдат ба офицернүүд хабаадана гэжэ үсэгэлдэр Англиин оборонын министерство мэдээсэбэ. Тус һуралсалда США, Англи, Франци, Голланди ба Норвеги хабаадана.

Маккартиин гурим баримтална

ВАШИНГТОН. (ТАСС). Америкэдэ харша ябуулга мүрдэхэ түлөөлэгшэдэй палатын комисси Холбоото Штадууд доторхи амгалан байдалай түлөө хүдэлөөе үгы хэхэ һэдэлгэ гаргана гэжэ США-гай ниитын 12 эмхиин түлөөлэгшэдые гэмнэбэ.

Энэ комиссиин ажал ябуулга США-һаа холуур элигэ болонхой. Энээн тухай юрэл дурдахада, макартизмын барга үе саг, «үхэдэлнүүдэй хойноһоо намналга» бүхы дэлхэйн түрүү үзэл бодолтой хүнүүдэй ухаан ойндо ороно.

Иимэ хархис ёһо гуримуудые бии болгогшодой үхэжэ һалаашье һаань, тэрэнэй ёһо гуримые Америкэдэ харша ябуулга мүрдэхэ комисси шууд баримталжа үргэлжэлһөөр.

12 эмхиин түлөөлэгшэд Вашингтондо пресс-конференци эмхидхээ. Америкэдэ харша ябуулга мүрдэхэ комиссиин ябуулгые эрид буруушаанабди гэжэ эдэнэр мэдүүлбэ.

Бонн мүнгөөр туһална

БОНН. (ТАСС). Индонезидэ ФРГ-гэй правительствын зүгһөө 13,5 миллион маркын хэмжээтэй мүнгэн туһаламжа үзүүлхэ тухай хэлсээн ФРГ-гэй МИД-тэ баталагдаа. Энэнь «запас частьнууд ба түүхэй эдүүдые абаашахын тула» нёдондо жэл үгтэһэн 16,5 миллион маркын туһаламжа шэнгээр ашаглагдаха ёһотой юм ха.

«КОНДОР ЛЕГИОНОЙ» ЗАМААР

Испанида граждан дайнай эхилһэнһээ хойшо үнгэрһэн 30 жэлэй ойе бүхы дэлхэйн түрүү хүн түрэлтэн тэмдэглээ. Граждан дайнай түрүүшын үдэрнүүдтэ «Кондор легиондо» алба хэдэг Гитлерэй лётчигууд Герника хотые хайра гамгүйгөөр бомбодоо бэлэй. Агуу ехэ уран зураашан Пабло Пикассо Герника хотын бута сохигдоһые суута зураг соогоо харуулһан юм. Эзэрхэг түримхэйнэртэ шанга харюу үгэхэ шухала гэжэ тэрэ зурагынь уряалһан, уряалһаар.

Испани эльгээгдэһэн «Кондор легионой» лётчигууд «һайн дуратанай» тоодо оруулагдаашье һаа, Герингын гол сэрэгшэд байжа, Испанида олоһон дүй дүршэлөө Варшава, Роттердам, Ленинград, Ковентри городуудые бомбодолгодо хэрэглээ һэн.

Боннойхид урданайнгаа замаар дахин дабшахань гэжэ тухайлхаар. Бундесвер тархяа ургэжэ эхилхэтэй сасуу өөрынгөө частьнуудһаа «һайн дуратаниие» шэлэжэ захалаад, мүнөө Франкода бэшэ, харин Макнамарада эльгээнэ. Бундесверэй солдат, офицернүүдые, түбхын түрүүнэй лётчигуудые, Вьетнамдахи дайнда эльгээхын тула шэлэн томилно.

Түүхэ домог дахинаа дабтагдадаг. Энэньшье гайхалтай бэшэ, «Кондор легиондо» «һайн дураараа» эльгээгдэжэ, дээшээ гараһан сэрэгэй гэмтэн Гейнц Третнер һүүлэй жэлнүүдтэ генеральна инспектороор алба хээ. (Генерал Третнер июлиин 13-һаа дээшээ дэбжээ: НАТО-гай сэрэгэй дээдэ орган болохо сэрэгэй комитедай түрүүлэгшээр томилогдоо).

Бундесвертэ, Баруун Германиин правительствада алба хэжэ байһан урданай нацистнууд америкынхидэй Вьетнамда үүдхэһэн хорото дайнда дуратайгаар хабаадалсана, тиихэдээ бэеэ мадагдуулхагүй гэжэ оролдоно.

Вьетнамда хэдэ мянган солдат, офицернүүд, бундесверэй олон зуун лётчигууд алба хэнэ гэжэ элирүүлэгдэнхэй. Эдэнэр США-гай сэрэгэй частьнуудай тоодо оролсон, Америкын документнүүдые абана. Вьетнамда байхадаа бундесвертэ алба хэнэ гэжэ тоологдохо юм. Вьетнамай Демократическа Республика худар добтолон ниидэлгэдэ Баруун Германиин лётчигуудай хабаадалсаһан тухай мэдээсэлнүүд уласхоорондын олохон хэблэлдэ, Америкын «Тайм» журналда толилогдоо.

Баруун германиинхид Вьетнамдахи дайнда ондоошье аргаар хабаадалсана. Баруун Германи бусалтагүйгөөр мүнгэ үгэжэ Сайгоной засагаархидта туһална, зээлеэршье ехээр үгэнэ. Тиигэжэ Холбоото Штадуудай гарзые хүнгэдхэлсэнэ гээшэ, Баруун Германиин мүнгэн туһаламжын хэмжээн тусхай мэдээсэлнүүд дотор багаар харуулагдадаг. Гэбэшье туйлай ехэ хэмжээтэй—800 миллион марка шахуу мүнгэн туһаламжа үгтэнэ гэжэ тусхай шэнжэлэгшэд багсаана. Энэ мүнгөөр сэрэгэй бэхилэлгэнүүд аэродромууд, концентрационно лагерьнууд баригдана.

Федеративна Германи Вьетнамда ехэ хэмжээтэй зэбсэгүүдые: авиационно бомбо, һомо хэрэгсэлнүүдые эльгээнэ. Индохитад руу хорото бодосууд эльгээгдэжэ, ехэ аюул тохёолдуулагдана.

«И. Г. Фарбениндустри» гэдэг химическэ концерны уг залгамжалагша «Фарбенфабрикен Байер А. Г.» гэжэ фирмэнүүд тиимэ хорото бодосуудые бүтээн гаргана. Нацис лагерьнуудта тамалуулагшадые алаха «Циклон Б» гэдэг газ И. Г. Фарбениндустри» концерндэ гаргагдадаг байһан юм. Харатэ муухай тэрэ концерны уг залгамжалагшад Вьетнамда дай хэжэ байһан Америкын эзэрхэг түримхэйнэрые хорото бодосуудаар хангана. Өөрынгөө газар дээрэ химическэ зэбсэг түхеэрхэгүйбди гэжэ Баруун Германи үгэеэ үгэһэн юм!

Тиихэһээ гадна Баруун Германиин фирмэнүүд Урда Вьетнамда химическэ завод түхеэрээд, хорото бодосуудые тэндэ үйлэдбэрилэн гаргана. Иимэ үшөө нэгэ завод бариха тухай хэлсээн һаяшаг баталагдаа.

Тиин ФРГ Вьетнамай дайнда сэхэ хабаадалсадаг болонхой.

Хэрбээ Бонн саашадаа иимэ гуримаар дабшаа һаа, хорото муухай дайнда һаяар сэхэ, нюунгүйгөөр хабаадалсажа магад. Генерал Кидэ бэлэг болгон Бонной эльгээхэеэ байһан «Гельголанд» гэжэ госпитальна судна энэ аюултай хэрэгтэ эхи табихань ха. Бундесверэй «сапёрно частьнуудые» Вьетнам руу эльгээхэ түсэбэй табигдаһан тухай мэдээсэл Баруун Германиин хэблэлдэ толилогдоо...

Нацистнуудай эзэрхэг түримхэй ааша багахан юумэнһээ—«Кондор легионой» эдэбхитэдые Испани руу эльгээлгээр эхилһыень мартажа болохогүй.

Б. ИЗАКОВ,
АПН-эй шэнжэлэгшэ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Мүнөөдэрэй номерто:

Нэгэдэхи хуудаһанда: «Журналист—харюусалгатай нэрэ» гэһэн түрүү бэшэг. РСФСР-эй Верховно Соведэй VII сессиин материалнууд. «Манай Буряад орондо» гэһэн гаршаг доро материалнууд.

Хоёрдохи хуудаһанда: «Республикын эрдэм ухаанай түб» гэһэн О. Макеев, Д. Лубсанов хоёрой статья—СССР-эй наукануудай Академиин Сибириин отделениин филиалай манай Буряадта нээгдэһэн тухай материал. АПН-эй материал.

Гурбадахи хуудаһанда: «Германиин Коммунис парти тэмсэһээр» гэһэн статья. Байгалай суута загаһашан Н. А. Соляхутдинов тухай корреспонденци. Хилын саанаһаа мэдээсэл.

Дүрбэдэхи хуудаһанда: «Совет засагай 50 жэл» гэһэн фотовыставкын 1-дэхи турай дүнгүүд тухай. Спортын һонин.

Редактор Ц. О. ОЧИРОВ

Манай адрес, телефонууд:

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата — 27-37, отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленный—48-89, 33-61.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни—40-49, идеологический—24-74, 60-21, советского строительства и быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н-03663. Зак. № 814.